

PREDLOG

EVA 2022-1711-0029
REDNI POSTOPEK

ZAKON O ZAČASNI ZAŠČITI RAZSELJENIH OSEB

I. UVOD

1 OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Dne 24. februarja 2022 so ruske oborožene sile izvedle obširno vojaško invazijo na Ukrajino, kar ima neposredne posledice za Evropsko unijo in Republiko Slovenijo, vključno z zelo visokim migracijskim pritiskom. Do 31. avgusta 2022 je na ozemlje Evropske unije prispelo že več kot 7 milijonov razseljenih oseb iz Ukrajine, predvsem prek Poljske, Slovaške, Madžarske in Romunije.

Na pobudo več držav članic Evropske unije in s podporo visokega predstavnika Združenih narodov za begunce je Evropska komisija podala predlog Svetu Evropske unije za sprejem izvedbenega sklepa, s katerim bi aktiviral Direktivo Sveta 2001/55/ES z dne 20. julija 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite ob množičnem prihodu razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj in posledic za države članice pri sprejemanju takih oseb (v nadaljnjem besedilu: Direktiva Sveta 2001/55/ES). Direktiva bi omogočila takojšnjo in začasno zaščito razseljenim osebam iz Ukrajine ter podprla uravnoteženje prizadevanj med državami članicami pri sprejemanju teh oseb in posledicah takega sprejema.

Skladno z Izvedbenim sklepom Sveta (EU) 2022/382 z dne 4. marca 2022 o obstoju množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu 5. člena Direktive Sveta 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite in aktivacijo Direktive Sveta 2001/55/ES ter skladno s prvim odstavkom 10. člena Zakona o začasni zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo, v nadaljnjem besedilu: ZZZRO) je Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) sprejela Sklep o uvedbi začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine (Uradni list RS, št. 32/22). Navedeni sklep vlade določa kategorije oseb, ki jim bo Republika Slovenija omogočala začasno zaščito, trajanje začasne zaščite in pravila, ki se uporabljajo za zadevne osebe po prenehanju začasne zaščite. Do 31. avgusta 2022 je bilo v Republiki Sloveniji evidentiranih 6655 oseb z začasno zaščito, skupno na območju držav članic Evropske unije v istem obdobju pa že več kot 7 milijonov.

Trenutno veljavni ZZZRO se je v praksi izkazal za pomanjkljivega in zastarelega. Prvotno je bil ZZZRO sprejet leta 2005, v letu 2017 pa noveliran le z vidika ločitve pristojnosti med Uradom Vlade Republike Slovenije, pristojnim za oskrbo in integracijo migrantov (v nadaljnjem besedilu: urad) ter Ministrstvom za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo). Ne upošteva pa vseh sprememb v razvoju mednarodne zaščite, ki je bistveno primerljiv institut začasni zaščiti. Prvotno sprejeti ZZZRO je tudi pomanjkljivo prenesel Direktivo Sveta 2001/55/ES, hkrati pa se je izkazal pomanjkljiv za uporabo v praksi. Ker so skladno z navedenim potrebne spremembe v več kot polovici členov ZZZRO, se predlaga sprejem novega Zakona o začasni zaščiti razseljenih oseb.

Institut začasne zaščite je po svojem bistvu primerljiv institutu mednarodne zaščite. Začasna zaščita je namenjena razseljenim osebam, ki so državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, ki so morale zapustiti svojo matično državo ali regijo ali so bile evakuirane, zlasti v odgovor na poziv mednarodnih organizacij, in ki se ne morejo vrniti v varne in trajne pogoje zaradi stanja v tej državi in se lahko štejejo med tiste iz člena 1A Ženevske konvencije ali drugih mednarodnih in nacionalnih instrumentov, ki dajejo mednarodno zaščito, zlasti so to osebe, ki so pobegnile z območij oboroženih konfliktov ali endemičnega nasilja in zelo ogrožene osebe ali tiste, ki so bile žrtve sistematičnega ali splošnega kršenja človekovih pravic. V kontekstu mednarodne zaščite pa slednja pomeni status begunca in status subsidiarne zaščite, pri čemer so si razlogi za priznanje omenjenih statusov smiselno enaki, kot pri začasni zaščiti. Tudi definicija begunca sledi definiciji iz člena 1A Ženevske konvencije. Skladno z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito se status begunca prizna državljanu tretje države, ki se zaradi utemeljenega strahu pred preganjanjem iz razloga pripadnosti določeni rasi ali etnični skupini, določeni veroizpovedi, narodni pripadnosti, pripadnosti posebni družbeni skupini ali političnemu prepričanju, nahaja zunaj države, katere državljan je, in ne more ali zaradi takega strahu noče uživati varstva te države, ali osebi brez državljanstva, ki se nahaja zunaj države, kjer je imela običajno prebivališče, in se zaradi utemeljenega strahu ne more ali noče vrniti v to državo, če ne obstajajo izključitveni razlogi. Status subsidiarne zaščite pa se skladno z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito prizna državljanu tretje države ali osebi brez državljanstva, ki ne izpolnjuje pogojev za status begunca, če obstaja utemeljen razlog, da bi ob vrnitvi v izvorno državo ali državo zadnjega običajnega prebivališča, če gre za osebo brez državljanstva, bil soočen z utemeljenim tveganjem, da utрпи resno škodo. Slednja zajema smrtno kazen ali usmrnitev, mučenje ali nečloveško ali poniževalni ravnanje ali kazen prosilca v izvorni državi ter resno in individualno grožnjo za življenje ali osebnost civilista zaradi samovoljnega nasilja v mednarodnih ali notranjih oboroženih spopadih. Glede na navedeno sta v svojem bistvu tako začasna kot mednarodna zaščita enakovredni zaščiti posameznika, ki se ne more vrniti v svojo izvorno državo ali državo običajnega prebivališča iz zgoraj navedenih razlogov, ki so tako za priznanje začasne zaščite kot za priznanje mednarodne zaščite smiselno enaki.

Postopek začasne zaščite pa se ne glede na navedeno razlikuje od postopka mednarodne zaščite v tem, da je bistveno hitrejši, pri postopku začasne zaščite gre le za ugotovitev dejstva, ali gre za razseljeno osebo, skladno z definicijo razseljene osebe iz Direktive Sveta 2001/55/ES in ali zadevna oseba spada v skupino oseb, za katere se uporablja začasna zaščita, kar pa se presoja glede na izvedbeni sklep Sveta Evropske unije, s katerim je uvedena začasna zaščita za razseljene osebe, v Republiki Sloveniji pa skladno s sklepom vlade, ki ga vlada sprejme na podlagi predloga tega zakona potem, ko je sprejet izvedbeni sklep Sveta Evropske unije o uvedbi začasne zaščite. Pri tem pa ni potrebna presoja razlogov, zaradi katerih je zadevna oseba zapustila svojo izvorno državo oziroma državo običajnega prebivališča.

Takšen postopek omogoča razbremenitev azilnega sistema, ki bi sicer bil pod znatnim pritiskom zaradi množičnega prihoda razseljenih oseb. Razbremenitev azilnega sistema je tudi sicer cilj uvedbe začasne zaščite skladno z Direktivo Sveta 2001/55/ES.

Glede na navedeno, in zaradi izkušnje v praksi, kjer so se predvsem postopki zagotavljanja pravic oseb z začasno zaščito bistveno razlikovali od postopkov zagotavljanja pravic oseb z mednarodno zaščito, se tako zaradi zagotovitve večje pravne varnosti, učinkovitejšega delovanja sistema zagotavljanja pravic oseb z začasno zaščito in tudi same ureditve dolžnosti oseb z začasno zaščito, s predlogom tega zakona predlaga smiselno podobna ureditev, kot je ureditev pravic in dolžnosti oseb z mednarodno zaščito, skladno z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito.

2 CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Poglavitni cilj predloga je uvedba rešitev za blažitev preobremenjenosti pristojnih državnih organov, vključenih v postopke začasne zaščite, s čimer bi se tudi omogočilo hitrejši dostop oseb, ki so upravičene do začasne zaščite do pravic, ki jim gredo iz tega statusa. Za ta namen so spremembe predlagane predvsem na področju administrativnega upravljanja, učinkovitega vodenja postopkov priznanja začasne zaščite in hitre zagotovitve pravic oseb z začasno zaščito.

Cilj predloga pa je tudi nadaljnja uskladitev z Direktivo Sveta 2001/55/ES in naslovitev nekaterih vprašanj, ki so se postavila v praksi po aktivaciji začasne zaščite.

Trenutno veljavni ZZZRO se je v praksi izkazal za pomanjkljivega in zastarelega. Prvotno je bil ZZZRO sprejet leta 2005, v letu 2017 pa noveliran le z vidika ločitve pristojnosti med uradom in ministrstvom. Ne upošteva pa vseh sprememb v razvoju mednarodne zaščite, ki je bistveno primerljiv institut začasni zaščiti. Prvotno sprejeti ZZZRO je tudi pomanjkljivo prenesel Direktivo Sveta 2001/55/ES, hkrati pa se je izkazal pomanjkljiv za uporabo v praksi. K temu pripomore tudi dejstvo, da gre pri izkušnji začasne zaščite, ki je bila skladno z Izvedbenim sklepom Sveta (EU) 2022/382 z dne 4. marca 2022 o obstoju množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu 5. člena Direktive Sveta 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite in aktivacijo Direktive Sveta 2001/55/ES aktivirana prvič od svojega sprejema leta 2001, za prvo takšno izkušnjo z uporabo začasne zaščite do sedaj, kar pa je v ospredje postavilo nedoslednost sedanje zakonske ureditve, ki je pomanjkljiva.

2.2 Načela

Predlog zakona ureja vsebino, ki prenaša Direktivo Sveta 2001/55/ES in ureja vidike začasne zaščite, postopka priznanja začasne zaščite, zagotavljanja pravic prosilcem in osebam z začasno zaščito ter njihovih dolžnosti. Vsebina zakona sledi načelom prava EU o zagotavljanju zaščite razseljenim osebam v primeru množičnega prihoda, skladna pa je tudi s cilji in načeli Ženevske konvencije z dne 28. junij 1951 o statusu beguncev in Protokolom z dne 31. januar 1967.

Začasna zaščita pomeni izredni postopek, ki v primeru množičnega prihoda ali neizbežnega množičnega prihoda razseljenih oseb iz tretjih držav, ki se ne morejo vrniti v svojo matično državo, zagotavlja takojšnjo in začasno zaščito takšnim osebam, zlasti če obstaja tudi tveganje, da azilni sistem ne bo zmožen obdelati prihoda brez neželenih učinkov na njegovo uspešno delovanje v korist zadevnih oseb in drugih oseb, ki prosijo za zaščito. Uporablja se za razseljene osebe, ki so državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, ki so morale zapustiti svojo matično državo ali regijo ali so bile evakuirane, zlasti v odgovor na poziv mednarodnih organizacij, in ki se ne morejo vrniti v varne in trajne pogoje zaradi stanja v tej državi in se lahko štejejo med tiste iz člena 1A Ženevske konvencije ali drugih mednarodnih ali nacionalnih instrumentov, ki dajejo mednarodno zaščito, zlasti so to osebe, ki so pobegnile z območij oboroženih konfliktov ali endemičnega nasilja in zelo ogrožene osebe ali tiste, ki so že bile žrtve sistematičnega ali splošnega kršenja človekovih pravic.

Skladno z Direktivo Sveta 2001/55/ES je za aktivacijo začasne zaščite potrebna ugotovitev množičnega prihoda razseljenih oseb, ki prihajajo iz določene države ali geografskega območja v Evropsko unijo. Slednje ugotovi Svet Evropske unije s sklepom, ki vključuje vsaj opis posebnih skupin oseb za katere se uporablja začasna zaščita; datum začetka učinkovanja začasne zaščite; podatke prejete od držav članic o njihovih sprejemnih zmogljivostih; podatke Komisije, Visokega predstavnika združenih narodov za begunce (v nadaljnjem besedilu: UNHCR) in drugih pomembnih organizacij. Sklep Sveta Evropske unije pa mora temeljiti na pregledu stanja in obsega premikov razseljenih oseb; oceni smotrnosti uveljavljanja začasne zaščite, upoštevajoč zmogljivost za nujno pomoč in delovanje na terenu, ali neustreznosti takšnih ukrepov; podatkih prejetih od držav članic, Komisije, UNHCR in drugih pomembnih mednarodnih organizacij.

Predlog zakona sledi opisani ureditvi začasne zaščite skladno z Direktivo Sveta 2001/55/ES. Za aktivacijo začasne zaščite v Republiki Sloveniji se predlaga sprejem sklepa Vlade Republike Slovenije, ki pa je pogojen s sklepom Sveta Evropske unije, s katerim se ugotovi obstoj množičnega prihoda razseljenih oseb in aktivira začasno zaščito.

Namen Direktive 2001/55/ES je določiti najnižje standarde za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb iz tretjih držav, ki se ne morejo vrniti v svojo matično državo in podpirati uravnoteženje prizadevanj med državami članicami pri sprejemanju teh oseb in posledicah takega sprejema. S predlogom zakona se sledi minimalnim standardom Direktive 2001/55/ES, hkrati pa se na določenih mestih od nje tudi odstopa in zagotavlja višjo raven standardov, z namenom poenostavitve postopka zagotavljanja pravic osebam z začasno zaščito.

V zakonu je skladno z mednarodnimi obveznostmi in tudi pravnim redom Evropske unije zagotovljeno načelo nevračanja (non-refoulement). Slednje pomeni, da osebe ni mogoče vrniti v državo, v kateri bi bila lahko izpostavljena življenjski nevarnosti ali mučenju in nečloveškemu ravnanju. Gre za neodtujljivo in nederogabilno pravico vsakega posameznika, ki jo države morajo spoštovati v vseh primerih in brez izjem. Začasna zaščita je po svojem namenu omejena in predstavlja le začasno zaščito, lahko pa tudi predčasno preneha, kadar Svet s sklepom ugotovi, da so razmere v matični državi takšne, da dopuščajo varno in trajno vrnitev tistih, ki jim je bila podeljena začasna zaščita, pri čemer se mora spoštovati človekove pravice in temeljne svoboščine ter ob spoštovanju obveznosti držav članic glede načela nevračanja.

Začasna zaščita je tudi smiselno združljiva z mednarodnimi obveznostmi držav članic glede mednarodne zaščite, saj ne se prejudicirati priznanja mednarodne zaščite v skladu z Ženevsko konvencijo in skladno s Skupnim evropskim azilnim sistemom.

S predlogom zakona se sledi 8. členu Direktive Sveta 2001/55/ES, ki državam članicam nalaga, da sprejmejo potrebne ukrepe za zagotovitev dovoljenj za prebivanje osebam, ki uživajo začasno zaščito, za ves čas trajanja zaščite. Za ta namen se izdajo dokumenti ali druga enakovredna dokazila.

Skladno z Direktivo Sveta 2001/55/ES se osebam z začasno zaščito zagotavljajo pravice na področju začasnega prebivanja, informiranja, nastanitve in prehrane, zdravstvenega varstva, dela, izobraževanja, socialnega varstva, združevanja družine, obveščeniosti o pravicah in dolžnostih ter pomoči pri uveljavljanju pravic.

2.3 Poglavitne rešitve

S predlogom zakona se uvajajo rešitve za blažitev preobremenjenosti pristojnih državnih organov, vključenih v postopke začasne zaščite, zlasti na področju administrativnega upravljanja, učinkovitega vodenja postopkov priznanja začasne zaščite in hitre zagotovitve pravic osebam, za katere je uvedena začasna zaščita, kot tudi za blažitev negativnega učinka na vseh področjih delovanja države (socialno varstvo, zdravstvo, gospodarstvo, javna varnost itn.). Pri tem se s tem predlogom odpravljajo pomanjkljivosti, ki so se pokazale v praksi, in sicer se predlagajo:

- nadaljnja uskladitev z Direktivo Sveta 2001/55/ES,
- poenostavitev in hitrejša izvedba postopka priznanja začasne zaščite, vključno z jasnejšo ureditvijo ob vzporednosti začasne zaščite in postopku mednarodne zaščite,
- podrobnejša ureditev razlogov prenehanja začasne zaščite,
- jasnejša določitev razmerja med začasno zaščito in mednarodno zaščito ter razmerja med začasno zaščito do postopkov po zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji
- jasnejša delitev pristojnosti za izvedbo posameznih dejanj v postopku priznanja začasne zaščite ter odgovornosti za zagotovitev pravic osebam z začasno zaščito,

- ureditev pravic prosilcev za začasno zaščito in jasnejša ureditev pravic osebam z začasno zaščito,
- vzpostavitev pravne podlage za deljenje podatkov o osebah z začasno zaščito za namen preprečitve dvojnih statusov v državah članicah Evropske unije in v pridruženih državah.

3 OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Z vidika zagotavljanja pravic prosilcev za začasno zaščito in pravic oseb z začasno zaščito, so finančne posledice za leto 2022 ocenjene na približno 65.200.000,00 EUR. Sredstva za izvajanje ZZZRO so leta 2022 v proračunu države zagotovljena na način, kot je v nadaljevanju pojasnjeno pri posameznem ukrepu.

Sredstva za plačilo tolmačev pri ugotavljanju pogojev za pridobitev začasne zaščite in za prevajanje odločitev v takih primerih, se bodo zagotavljala v okviru sredstev za obravnavo vlog za začasno zaščito in izdajo izkaznic upravnih enot.

Za izvajanje 23. in 27. člena predloga tega zakona in s katerim se urejajo nastanitev in pravice prosilcev, se finančne posledice ocenjujejo do 10.000.000,00 EUR. Sredstva so zagotovljena v finančnem načrtu Urada Vlade Republike Slovenije za oskrbo in integracijo migrantov (v nadaljnjem besedilu: urad).

Za financiranje predšolske vzgoje so sredstva zagotovljena v okviru finančnega načrta Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, pri tem pa se ocenjuje, da bo treba zato zagotoviti 2.900.000,00 EUR za leto 2022 in do 9.000.000,00 EUR za leto 2023.

Z 32. členom predloga zakona, s katerim se za osebe z začasno zaščito ureja pravica do zdravstvenega varstva. Ocenjuje se, da bo treba za to zagotoviti sredstva v višini do 20.000.000,00 EUR, od tega je pri uradu že zagotovljenih 5.000.000,00 EUR, ostalih 15.000.000,00 EUR za leto 2023 se zagotovi iz proračunske rezerve. Sredstva se bodo zagotavljala v finančnem načrtu urada, med letom 2022 pa se bodo prerazporedila v finančni načrt Ministrstva za zdravje.

V povezavi s 36. členom predloga tega zakona v katerem se ureja pravica do žepnine, se ocenjuje, da bo treba zagotoviti sredstva v višini do 5.000.000,00 EUR. Sredstva v višini 1.250.000,00 EUR so že zagotovljena v finančnem načrtu urada, razlika se bo uradu zagotovila leta 2022 iz proračunske rezerve.

V povezavi z 39. členom predloga tega zakona, ki ureja pomoč pri uveljavljanju pravic pri vključevanju v družbo, se ocenjuje, da bo treba zagotoviti sredstva v višini do 800.000,00 EUR. Sredstva v višini 200.000,00 EUR so že zagotovljena v finančnem načrtu urada, razlika se bo uradu zagotovila leta 2022 iz proračunske rezerve.

Z vidika sprememb in dopolnitev na administrativnem področju obravnavanja vlog za začasno zaščito s strani upravnih enot in izdajo izkaznic oseb z začasno zaščito se finančne posledice predloga ocenjujejo na približno 2.180.000,00 EUR na leto, s predpostavko, da vlogo za začasno zaščito poda okoli 40.000 oseb. Predvideni približni znesek vsebuje stroške prevodov (2.100.000,00 EUR) in stroške izdelave izkaznic osebe z začasno zaščito (80.000,00 EUR). Sredstva se bodo Ministrstvu za javno upravo prerazporedila iz splošne proračunske rezerve. V navedena sredstva so vštet tudi stroški tolmačev in prevodov.

Sprejem zakona ne bo imel finančnih posledic za druga javna sredstva.

4 NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATEREGA JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva so zagotovljena v državnem proračunu, kot je podrobneje pojasnjeno v točki 3 predloga zakona.

5 PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Direktiva Sveta 2001/55/ES je bila z Izvedbenim sklepom Sveta (EU) 2022/382 z dne 4. marca 2022 o ugotovitvi obstoja množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu 5. člena Direktive 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite aktivirana prvič od njenega sprejetja. Tako na ravni Evropske unije kot na ravni posameznih držav članic se je pri njeni implementaciji odprlo več vprašanj, ki jih je Evropska komisija naslovila s Sporočilom Komisije o operativnih smernicah za izvajanje Izvedbenega sklepa (EU) 2022/383 z dne 4. marca 2022 o obstoju množičnega prihoda razseljenih oseb iz Ukrajine v smislu 5. člena Direktive Sveta 2001/55/ES in z učinkom uvedbe začasne zaščite. Kljub temu je več držav članic Evropske unije začelo postopke za spremembo nacionalnih zakonodaj, da se zagotovijo hitrejši in enostavnejši postopki začasne zaščite in prilagoditev dejanskim razmeram ter potrebam iz prakse.

ČEŠKA REPUBLIKA

Češka republika poroča, da je nacionalni zakon o začasni zaščiti, ki implementira Direktivo Sveta 2001/55/ES, težaven pri uporabi v praksi in da ga nameravajo novelirati ter prilagoditi trenutnim razmeram in potrebam, ki izhajajo iz trenutnega množičnega prihoda oseb, ki so prizadete zaradi vojaške invazije na Ukrajino.

POLJSKA

Poljska je trenutno v postopku noveliranja predpisov, ki se nanašajo na izvajanje začasne zaščite, zaradi poenostavitve postopkov.

ŠVEDSKA

Švedski zakon o tujcih večinoma določa le, kdo je upravičen do dovoljenja za prebivanje iz naslova začasne zaščite in za kako dolgo, ter ne ureja postopka izdaje dovoljenja za prebivanje iz tega naslova, kar Švedska rešuje prek pravnih smernic o začasni zaščiti razseljenih oseb iz Ukrajine in o obravnavi prošenj za izdajo dovoljenj za prebivanje iz naslova začasne zaščite.

6 PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

Za izvajanje zakona so pristojna ministrstva in drugi državni organi, na delovnih področjih, na katerih se sprejemajo ukrepi.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov

Pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov dodatne administrativne obveznosti po tem zakonu niso predvidene.

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki

Zakon nima posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo

Zakon nima posledic za gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic za socialno področje

S predlogom zakona se izboljšuje položaj širšega kroga upravičencev, med drugim tudi na področju socialnega in zdravstvenega varstva ter izobraževanja.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja

Predlog zakona ne vpliva na dokumente razvojnega načrtovanja.

6.6 Presoja posledic za druga področja

Predlog zakona ne vpliva na druga področja.

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa

a) Predstavitev sprejetega zakona

Sprejeti zakon bo objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije in na spletnih straneh predlagatelja. Predlagatelj ga bo predstavljal v okviru obstoječih orodij.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa

Za izvajanje sprejetega zakona so pristojni Ministrstvo za notranje zadeve, ki bo izvajanje zakona spremljalo kot pritožbeni organ, Urad za oskrbo in integracijo migrantov, pristojen za zagotavljanje pravic prosilcem in osebam z začasno zaščito na področju sprejema ter vključevanje oseb s priznano mednarodno zaščito v slovensko družbo, Ministrstvo za zdravstvo, pristojno za izvajanje pravice do zdravstvenega varstva, Ministrstvo za izobraževanje in šport, pristojno za uveljavljanje pravice do izobraževanja in Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, pristojno za uveljavljanje pravice do socialnega varstva.

6.8 Druge pomembne okoliščine, povezane z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

Ni drugih pomembnih okoliščin.

7 Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona

8 Podatek o zunanjem strokovnjaku oziroma pravni osebi, ki je sodelovala pri pripravi predloga zakona, in znesku plačila za ta namen

Pri pripravi predloga zakona zunanji strokovnjaki niso sodelovali.

9 Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

Tatjana Bobnar, ministrica za notranje zadeve, in Nataša Potočnik, v. d. generalne direktorice Direktorata za migracije na Ministrstvu za notranje zadeve.

ZAKON O ZAČASNI ZAŠČITI RAZSELJENIH OSEB (ZZRO-1)

I. POGLAVJE SPLOŠNE DOLOČBE

1. člen (vsebina zakona)

Ta zakon ureja uvedbo, trajanje in prenehanje začasne zaščite razseljenih oseb (v nadaljnjem besedilu: začasna zaščita), pogoje in postopke za pridobitev in prenehanje začasne zaščite ter pravice in obveznosti oseb z začasno zaščito v skladu z Direktivo Sveta Evropske unije 2001/55/ES z dne 20. 7. 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj med državami članicami pri sprejemanju takšnih oseb in ustreznih posledic (UL L št. 212 z dne 7. 8. 2001, str. 12).

2. člen (pravica do začasne zaščite)

(1) V primeru množičnega prihoda razseljenih oseb iz tretjih držav ali neizbežnega množičnega prihoda, zlasti če obstaja nevarnost, da sistem mednarodne zaščite ne bo zmožan ustrezno obravnavati povečanega števila prošenj za mednarodno zaščito, Republika Slovenija nudi začasno zaščito v skladu s pogoji in postopki, določenimi s tem zakonom ter skladno s sklepom Sveta Evropske unije, s katerim se ugotovi obstoj množičnega prihoda razseljenih oseb.

(2) Začasna zaščita se dodeli razseljenim osebam, ki se ne morejo varno in trajno vrniti v državo ali regijo izvora zaradi vojne in njej podobnih razmer, oboroženih spopadov, okupacije ali množičnih kršitev človekovih pravic, zaradi česar je ogroženo njihovo življenje ali telo ali so žrtve sistematičnega ali splošnega kršenja človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

3. člen (opredelitev pojmov)

Posamezni izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

1. "začasna zaščita" pomeni izredni postopek, ki v primeru množičnega prihoda ali neizbežnega množičnega prihoda razseljenih oseb iz tretjih držav, ki se ne morejo vrniti v svojo matično državo, zagotavlja takojšnjo začasno zaščito takšnim osebam, zlasti če obstaja nevarnost, da azilni sistem ne bo zmožen obravnavati prihoda brez neželjenih učinkov na njegovo uspešno delovanje v korist omenjenih oseb in drugih oseb, ki prosijo za zaščito;
2. "množični prihod" pomeni prihod večjega števila razseljenih oseb, ki prihajajo iz posamezne tretje države ali regije, če je njihov prihod na ozemlje Evropske unije spontan ali organiziran;
3. "razseljene osebe" so državljani tretjih držav ali osebe brez državljanstva, ki so morale zapustiti svojo matično državo ali regijo ali so bile evakuirane, zlasti v odgovor na poziv mednarodnih organizacij, in ki se ne morejo varno in trajno vrniti zaradi stanja v tej državi ali regiji in se lahko štejejo med tiste osebe iz člena 1A Konvencije o statusu beguncev ali drugih predpisov, ki omogočajo mednarodno zaščito, zlasti:
 - osebe, ki so pribežale z območij oboroženih konfliktov ali endemičnega nasilja;
 - zelo ogrožene osebe ali tiste, ki so že bile žrtve sistematičnega ali splošnega kršenja njihovih človekovih pravic in temeljnih svoboščin;
4. "mladoletna oseba brez spremstva" je državljan tretje države ali oseba brez državljanstva, mlajša od 18 let, ki nima zakonitega zastopnika ali skrbnika;
5. "hudo kaznivo dejanje nepolitične narave" pomeni kaznivo dejanje, ki je nepolitične narave, za katero je v Republiki Sloveniji predpisana kazen zapora najmanj treh let;
6. »hudo kaznivo dejanje« pomeni kaznivo dejanje, za katero je v Republiki Sloveniji predpisana kazen zapora najmanj treh let;

7. »prosilec« je prosilec za začasno zaščito ali prosilka za začasno zaščito, ki je državljan tretje države ali oseba brez državljanstva in ki je v Republiki Sloveniji vložila vlogo za začasno zaščito;
8. »oseba z začasno zaščito« je oseba, ki ji je priznan status začasne zaščite v Republiki Sloveniji;
9. »pristojni organ« je upravna enota, na območju katere je prosilec nastanjen oziroma na območju katere oseba z začasno zaščito prebiva, ki po tem zakonu vodi in odloča v postopkih začasne zaščite.

4. člen (načelo nevračanja)

Izgon ali vrnitev osebe v državo, kjer bi bilo ogroženo njeno življenje ali telo zaradi njene rase, vere, narodnosti, pripadnosti posebni družbeni skupini ali političnega prepričanja, ali v državo, v kateri bi bila lahko izpostavljena mučenju ali nečloveškemu in poniževalnemu ravnanju ali kazni, ni dovoljen.

5. člen (izključitveni razlogi)

- (1) Začasne zaščite ne more pridobiti oseba, pri kateri obstajajo utemeljeni razlogi za sum:
- da je storila kaznivo dejanje zoper človečnost in mednarodno pravo, določeno v Kazenskem zakoniku;
 - da je storila hudo kaznivo dejanje nepolitične narave zunaj Republike Slovenije, preden je bila sprejeta v državo kot prosilec ali prosilka za začasno zaščito (v nadaljnjem besedilu: prosilec);
 - da je storila kaznivo dejanje, ki je v nasprotju s cilji in načeli Združenih narodov ter drugimi obvezujočimi mednarodnimi pogodbami, ki izvršujejo te cilje in načela;
 - da ogroža ustavno ureditev Republike Slovenije.

(2) Začasne zaščite tudi ne more pridobiti oseba, ki je bila v Republiki Sloveniji pravnomočno obsojena za hudo kaznivo dejanje in obsodba še ni izbrisana.

6. člen (prenehanje in odvzem začasne zaščite)

(1) Začasna zaščita preneha:

1. če je oseba pridobila državljanstvo Republike Slovenije ali druge države in uživa njeno zaščito;
2. če je oseba pridobila status mednarodne zaščite v Republiki Sloveniji;
3. če je oseba pridobila status mednarodne zaščite, dovoljenje za prebivanje ali začasno zaščito v drugi državi;
4. če se oseba z začasno zaščito na podlagi njene privolitve premesti v drugo državo članico Evropske unije;
5. če se oseba začasni zaščiti nedvoumno odpove oziroma izjavi, da ne bo več prebivala v Republiki Sloveniji;
6. če se oseba z začasno zaščito prostovoljno ponovno trajno vrne v državo ali regijo izvora iz drugega odstavka 2. člena tega zakona;
7. če oseba umre;
8. s potekom trajanja začasne zaščite skladno s 13. členom tega zakona.

(2) Status osebi z začasno zaščito preneha po samem zakonu z dnem sprejema v državljanstvo Republike Slovenije.

(3) Če oseba z začasno zaščito pridobi status mednarodne zaščite v Republiki Sloveniji, status začasne zaščite preneha po samem zakonu z dnem pravnomočnosti odločbe o priznanju mednarodne zaščite.

(4) Status osebi z začasno zaščito v primeru iz pete točke prvega odstavka tega člena preneha z dnem podane izjave o odpovedi začasne zaščite oziroma izjave, da ne bo več prebivala v Republiki Sloveniji.

(5) Če oseba z začasno zaščito umre, status začasne zaščite preneha po samem zakonu z dnem smrti osebe.

(6) Začasna zaščita preneha po samem zakonu z dnem poteka trajanja začasne zaščite skladno s 13. členom tega zakona.

(7) Začasna zaščita ne preneha osebi, ki v času trajanja začasne zaščite poskuša nezakonito vstopiti ali ostati na ozemlju druge države članice Evropske unije, razen če s sporazumom med državami članicami Evropske unije ni določeno drugače.

(8) Začasna zaščita se odvzame:

- če oseba zavrača izpolnjevanje pravnomočnih ali izvršljivih odločitev državnih organov;
- če se ugotovi, da je oseba z začasno zaščito v postopku pridobitve začasne zaščite navedla neresnična dejstva;
- če se ugotovi eno izmed dejstev, navedenih v prejšnjem členu tega zakona, ko je oseba že pridobila začasno zaščito.

7. člen

(postopek prenehanja in odvzema začasne zaščite)

(1) Pristojni organ uvede postopek prenehanja ali odvzema začasne zaščite, če izve za okoliščine, ki kažejo, da v konkretnem primeru obstajajo razlogi iz 3., 4., 5. in 6. točke prvega odstavka ali iz osmega odstavka prejšnjega člena.

(2) O uvedbi postopka iz prejšnjega odstavka pristojni organ s pisnim obvestilom obvesti osebo z začasno zaščito v jeziku, ki ga razume. V pisnem obvestilu pristojni organ navede tudi razloge za začetek tega postopka.

(3) Pred sprejetjem odločitve pristojni organ osebi iz prejšnjega odstavka, razen v primeru iz 5. točke prvega odstavka prejšnjega člena, omogoči, da predstavi razloge, zakaj ji status začasne zaščite ne bi smel prenehati ali biti odvzet.

(4) Pristojni organ v primeru iz 4. točke prvega odstavka prejšnjega člena izda odločbo o prenehanju začasne zaščite po pravnomočno končanem postopku premestitve iz 11. člena tega zakona, v katerem je pristojni organ druge države članice Evropske unije izdal odločbo o priznanju začasne zaščite.

(5) Pristojni organ v postopku o prenehanju ali odvzemu statusa začasne zaščite izda odločbo.

(6) Pristojni organ o pravnomočni odločbi o prenehanju ali odvzemu začasne zaščite obvesti urad vlade, pristojen za oskrbo migrantov (v nadaljnjem besedilu: urad) in druge organe, pristojne za izvajanje pravic iz IV. poglavja tega zakona.

8. člen

(razmerje med začasno zaščito in mednarodno zaščito)

(1) Če prosilec za začasno zaščito ali oseba z začasno zaščito med postopkom odločanja o priznanju začasne zaščite ali med trajanjem začasne zaščite vloži prošnjo za mednarodno zaščito, ohrani pravice in dolžnosti, ki ji pripadajo skladno s tem zakonom, zanj pa se ne uporabljajo določbe, ki urejajo pravice in dolžnosti prosilcev za mednarodno zaščito, skladno z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito.

(2) Vloga za začasno zaščito osebe, ki ji je bila s pravnomočno odločbo priznana mednarodna zaščita, se zavrže.

9. člen

(razmerje do postopkov po predpisih, ki urejajo področje tujcev)

(1) Za prosilca v času odločanja o vlogi za začasno zaščito ali za osebo z začasno zaščito v času trajanja začasne zaščite, se zakon, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, ne uporablja.

(2) Po zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, se obravnava oseba:

- ki ji ni bil priznan status začasne zaščite;
- ki ji je status začasne zaščite prenehal ali ji je bil status začasne zaščite odvzet, razen če ji je ta prenehal zaradi sprejema v državljanstvo Republike Slovenije ali zaradi pridobitve statusa mednarodne zaščite v Republiki Sloveniji;
- ki po poteku trajanja začasne zaščite skladno s 13. členom tega zakona ni pridobila drugačnega statusa, ki ji omogoča prebivanje v Republiki Sloveniji.

10. člen

(sodelovanje z drugimi državami članicami Evropske unije in Visokim komisariatom Združenih narodov za begunce)

(1) Republika Slovenija sodeluje z drugimi državami članicami Evropske unije in Evropsko komisijo v zadevah in vprašanjih, ki se nanašajo na začasno zaščito, zlasti pa jih obvešča o številu oseb z začasno zaščito in nastanitvenih zmogljivostih za sprejem razseljenih oseb v Republiki Sloveniji ter z njimi sodeluje v postopkih premestitve oseb z začasno zaščito.

(2) Državni organi in organi samoupravnih lokalnih skupnosti v Republiki Sloveniji morajo v zadevah in vprašanjih, ki se nanašajo na osebe z začasno zaščito, sodelovati z Visokim komisariatom Združenih narodov za begunce (v nadaljnjem besedilu: UNHCR) in mu nuditi potrebno pomoč pri uresničevanju njegovih nalog.

(3) Pristojni organi Republike Slovenije redno seznanjajo UNHCR o:

- številu in stanju oseb z začasno zaščito;
- nastanitvenih zmogljivostih za nastanitev oseb z začasno zaščito;
- zahtevkih za premestitev oseb z začasno zaščito;
- izvajanju tega zakona in konvencij ter drugih mednarodnih predpisov v zvezi z osebami z začasno zaščito;
- predpisih, ki so v pripravi za osebe z začasno zaščito.

(4) Pristojni organi v okviru rednih posvetovanj z UNHCR in drugimi mednarodnimi organizacijami izmenjujejo mnenja, stališča in predloge o vprašanjih, ki se nanašajo na začasno zaščito, še zlasti glede njene uvedbe in prenehanja.

(5) Za namene sodelovanja iz prvega odstavka tega člena ministrstvo, pristojno za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo) imenuje nacionalno kontaktno točko, katere naslov sporoči drugim državam članicam Evropske unije in Evropski komisiji.

11. člen

(prememitev osebe z začasno zaščito v drugo državo članico Evropske unije)

(1) Postopek za premestitev osebe z začasno zaščito v drugo državo članico Evropske unije se začne na podlagi dogovora med Republiko Slovenijo in drugo državo članico Evropske unije ob privolitvi osebe z začasno zaščito.

(2) Ministrstvo v postopku premestitve sodeluje z državnim organom druge države članice, ki je pristojen za obravnavo in odločanje o vlogah za začasno zaščito.

(3) Ministrstvo za potrebe izvedbe postopka premestitve posreduje pristojnemu organu druge države članice Evropske unije osebne podatke osebe z začasno zaščito iz 53. člena tega zakona.

(4) Oseba iz prvega odstavka tega člena ima pravice in dolžnosti osebe z začasno zaščito v skladu s tem zakonom do pravnomočne odločbe o prenehanju začasne zaščite v Republiki Sloveniji, ne more pa istočasno uveljavljati pravic iz naslova začasne zaščite v Republiki Sloveniji in v drugi državi članici Evropske unije.

(5) Osebi iz prvega odstavka tega člena se po pravnomočno končanem postopku premestitve izda prepustnica za premestitev, ki vsebuje naslednje podatke:

1. ime in priimek,

2. datum, kraj in država rojstva,
3. državljanstvo,
4. spol,
5. fotografijo,
6. ime in priimek ter datum rojstva zakonitega zastopnika,
7. vrsta in številka dokumenta za ugotavljanje identitete,
8. država premestitve.

(6) Prepustnica iz prejšnjega odstavka ne velja kot potna listina ali listina za dokazovanje istovetnosti imetnika. Minister oziroma ministrica (v nadaljnjem besedilu: minister), pristojen za notranje zadeve določi obliko prepustnice v predpisu iz šestega odstavka 18. člena tega zakona.

(7) V postopku premestitve iz druge države članice Evropske unije v Republiko Slovenijo ministrstvo na podlagi podatkov, ki mu jih posreduje pristojni organ druge države članice Evropske unije, ugotavlja, ali je pri osebi, ki uživa začasno zaščito v drugi državi članici, podan kateri izmed razlogov, zaradi katerega oseba v skladu s 5. členom tega zakona ne more pridobiti začasnih zaščit v Republici Sloveniji. Če ministrstvo ugotovi obstoj katerega izmed razlogov iz 5. člena tega zakona, o tem obvesti pristojni organ druge države članice.

(8) Če pri osebi, ki uživa začasno zaščito v drugi državi članici, niso podani razlogi, zaradi katerih oseba v skladu s 5. členom zakona ne more pridobiti začasnih zaščit v Republici Sloveniji, ji pristojni organ izda odločbo o priznanju začasnih zaščit v Republici Sloveniji.

(9) Premestitev je možna ves čas trajanja začasnih zaščit.

(10) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo v postopku uveljavljanja pravice do združevanja družine iz 37. člena tega zakona.

II. POGLAVJE

UVEDBA, TRAJANJE IN PREDČASNO PRENEHANJE ZAČASNE ZAŠČITE

12. člen (uvedba začasne zaščite)

(1) Ko Svet Evropske unije ugotovi, da so v tretji državi ali regiji nastale razmere, navedene v drugem odstavku 2. člena tega zakona, Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) sprejme sklep o uvedbi začasne zaščite, s katerim določi kategorijo oseb, ki jim bo Republika Slovenija omogočila začasno zaščito in rok, v katerem morajo osebe z začasno zaščito po prenehanju začasne zaščite zapustiti Republiko Slovenijo.

(2) Vlada sporoči Svetu Evropske unije podatke o nastanitvenih zmogljivostih Republike Slovenije za sprejem razseljenih oseb.

13. člen (trajanje začasne zaščite)

(1) Začasna zaščita traja eno leto od ugotovitve Sveta Evropske unije iz prvega odstavka prejšnjega člena in se lahko podaljša v skladu z Direktivo Sveta Evropske unije 2001/55/ES z dne 20. 7. 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj med državami članicami pri sprejemanju takšnih oseb in ustreznih posledic (UL L št. 212 z dne 7. 8. 2001, str. 12).

(2) Ko Svet Evropske unije odloči, da se začasna zaščita podaljša do enega leta, vlada sprejme sklep o podaljšanju začasne zaščite, s katerim določi tudi rok, v katerem morajo osebe z začasno zaščito po prenehanju začasne zaščite zapustiti Republiko Slovenijo.

14. člen (predčasno prenehanje začasne zaščite)

(1) Začasna zaščita lahko predčasno preneha, če so okoliščine v državi ali regiji izvora takšne, da omogočajo varno in trajno vrnitev, na način, s katerim se zagotavlja spoštovanje človekovih pravic, temeljnih svoboščin in obveznosti, ki izhajajo iz načela nevračanja.

(2) Ko Svet Evropske unije ugotovi, da so podane okoliščine iz prejšnjega odstavka, vlada sprejme sklep o predčasnem prenehanju začasne zaščite, s katerim določi tudi rok, v katerem morajo osebe z začasno zaščito zapustiti Republiko Slovenijo.

15. člen

(vsebina poročila vlade o uvedbi in prenehanju začasne zaščite)

(1) Vlada o uvedbi, prenehanju ali podaljšanju začasne zaščite poroča Državnemu zboru Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: državni zbor).

(2) Poročilo iz prejšnjega odstavka vsebuje:

- razloge za uvedbo, prenehanje ali podaljšanje začasne zaščite;
- opis skupine, ki naj bi pridobila začasno zaščito;
- oceno razsežnosti gibanja razseljenih oseb;
- podatke o zmogljivostih za sprejem;
- informacije UNHCR in drugih mednarodnih organizacij;
- datum, s katerim se uvede ali preneha začasna zaščita.

III. POGLAVJE POSTOPEK

16. člen

(vodenje postopka)

Postopki po tem zakonu se vodijo po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek, če ta zakon ne določa drugače.

17. člen

(pravice v postopku)

(1) Prosilcu morajo biti zagotovljene vse informacije, ki se nanašajo na postopek za dodelitev začasne zaščite, v jeziku, ki ga razume. Prosilec ima pravico postopek spremljati in v njem sodelovati v jeziku, ki ga razume.

(2) Sredstva za tolmačenje v postopkih po tem zakonu in za prevajanje pomembnih delov dokazil, ki jih prosilec predloži v postopku in so pomembni za odločitev o njegovi vlogi za začasno zaščito, ter sredstva za prevajanje bistvenih delov odločbe in sklepa iz sedmega odstavka 20. člena tega zakona krije pristojni organ.

(3) Prosilec lahko kadarkoli naveže stik z nevladnimi, mednarodnimi in drugimi organizacijami za pomoč beguncem.

(4) Urad zagotovi prosilcem informacije iz prvega odstavka tega člena z izdajo informativnih brošur in organiziranjem informacijske službe.

18. člen

(vloga za začasno zaščito)

(1) Osebo iz 2. člena tega zakona, ki v času trajanja začasne zaščite iz 13. člena tega zakona ob vstopu v Republiko Slovenijo izjavi, da namerava v Republici Sloveniji zaprositi za začasno zaščito, se mora obravnavati kot prosilca za začasno zaščito v skladu s tem zakonom in se ji mora dovoliti vstop v državo.

(2) Oseba iz 2. člena tega zakona vloži vlogo za začasno zaščito pri pristojnem organu in predloži dokazila, ki jih ima na razpolago in so pomembna za odločanje o priznanju začasne zaščite in

ugotavljanje identitete. Za namen izdaje izkaznice osebe z začasno zaščito iz 42. člena tega zakona pristojni organ ob sprejemu vloge prosilca fotografira.

(3) Za mladoletne otroke izpolnijo vlogo njihovi starši oziroma skrbniki ali drugi zakoniti zastopniki.

(4) Če prosilec ne razume slovenskega jezika, mu pristojni organ zagotovi prevod vloge.

(5) Pristojni organ o prejemu vloge in dokazil izda prosilcu potrdilo o prejemu.

(6) Minister predpiše obrazec vloge za začasno zaščito in obrazec potrdila o prejemu.

(7) Minister predpiše postopek in način ravnanja z osebo iz 2. člena tega zakona, ki v času trajanja začasne zaščite iz 13. člena tega zakona nedovoljeno vstopi v Republiko Slovenijo.

19. člen (prenos pristojnosti za odločanje)

Minister, pristojen za javno upravo, lahko na predlog pristojnega organa za obravnavo in odločanje o vlogah za začasno zaščito s sklepom določi drugo upravno enoto, če je očitno, da se bo tako postopek hitreje izvedel, ali če so za to drugi tehtni razlogi.

20. člen (odločanje)

(1) Pristojni organ ugotavlja, ali prosilec izpolnjuje pogoje za pridobitev začasne zaščite, določene s tem zakonom in s sklepom vlade iz 12. člena tega zakona.

(2) Pristojni organ odloči o priznanju začasne zaščite v skrajšanem ugotovitvenem postopku.

(3) Če postopka za pridobitev začasne zaščite ni mogoče končati brez sodelovanja prosilca, se njegov molk šteje za umik vloge za začasno zaščito, če kljub opozorilu pristojnega organa v postavljenem roku ne opravi nobenega dejanja za nadaljevanje oziroma dokončanja postopka oziroma, če se iz opustitve teh dejanj da sklepati, da prosilec ni več zainteresiran za nadaljevanje postopka.

(4) Pristojni organ izda prosilcu, ki mu je priznana začasna zaščita, izkaznico iz 42. člena tega zakona.

(5) Otrok osebe z začasno zaščito priznana v Republik Sloveniji, ki je rojen v Republik Sloveniji, po tem ko je bila vsaj enemu izmed staršev oziroma skrbniku priznana začasna zaščita v Republik Sloveniji, in ki ne pridobi slovenskega državljanstva, v prvih dveh mesecih od rojstva ne potrebuje dovoljenja za prebivanje. Pristojni organ otroku iz prejšnjega stavka, čimprej, najpozneje pa v dveh mesecih od rojstva po uradni dolžnosti prizna začasno zaščito in mu izda izkaznico iz 42. člena tega zakona, ki velja od otrokovega rojstva dalje.

(6) Otrok osebe z začasno zaščito priznana v Republik Sloveniji, ki je rojen v tujini po tem, ko je bila vsaj enemu izmed staršev oziroma skrbnikov priznana začasna zaščita v Republik Sloveniji, in ki ne pridobi slovenskega državljanstva, v prvih dveh mesecih od vstopa v Republik Slovenijo ne potrebuje dovoljenja za prebivanje. Pristojni organ na prošnjo otrokove matere ali očeta oziroma skrbnika prizna začasno zaščito in izda izkaznico iz 42. člena tega zakona, če vsaj eden izmed staršev oziroma skrbnik prebiva v Republik Sloveniji. Prošnja za priznanje začasne zaščite otroku iz prvega stavka tega odstavka se vloži pri pristojnem organu v dveh mesecih od vstopa otroka v Republik Slovenijo. V postopku je treba predložiti izpisek iz matične knjige iz tujine o rojstvu otroka, če tega ni mogoče pridobiti, pa drugo listino, ki dokazuje rojstvo otroka v tujini. Pristojni organ o pravočasno vloženi prošnji osebi z začasno zaščito izda potrdilo, ki velja kot dovoljenje za začasno prebivanje otroka do pravnomočne odločitve o prošnji.

(7) V odločbi, s katero se vloga za začasno zaščito zavrne, v odločbi s katero začasna zaščita preneha ali se odvzame, v sklepu s katerim se vloga za začasno zaščito zavrže in v sklepu s

katerim je postopek za pridobitev začasne zaščite ustavljen, pristojni organ določi tudi 10-dnevni rok za prostovoljni odhod, v katerem mora oseba zapustiti ozemlje Republike Slovenije. Pristojni organ lahko iz utemeljenih razlogov določi 30-dnevni rok za prostovoljni odhod. Rok za prostovoljni odhod se ne določi:

- če je osebi vloga za začasno zaščito zavrnjena ali ji je začasna zaščita odvzeta zaradi obstoja izključitvenih razlogov iz 5. člena tega zakona;
- če oseba v Republiki Sloveniji zakonito prebiva na podlagi drugega pravnega naslova.

(8) Rok za prostovoljni odhod začne teči z dnem, ko je sklep ali odločba iz prejšnjega odstavka izvršljiva.

(9) Pristojni organ v odločitvi iz sedmega odstavka tega člena osebi določi tudi ukrep odstranitve tujca in ukrep prepovedi vstopa, razen ko oseba v Republiki Sloveniji zakonito prebiva na podlagi drugega pravnega naslova. Pri določitvi in izvršitvi ukrepa odstranitve tujca in ukrepa prepovedi vstopa se smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, ki urejajo ukrep odstranitve tujca in ukrep prepovedi vstopa v primeru izdaje odločbe o vrnitvi.

(10) Pristojni organ lahko po uradni dolžnosti ali na prošnjo osebe z odločbo prekliče, skrajša ali začasno odloži prepoved vstopa iz razlogov, ki jih za preklic, skrajšanje ali začasno odložitev prepovedi vstopa določa zakon, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji.

(11) V primerih iz sedmega odstavka tega člena policija tujcu, ki nezakonito prebiva v Republiki Sloveniji, ne izda odločbe o vrnitvi v skladu z zakonom, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji.

(12) Pristojni organ izvršljivo odločbo ali izvršljiv sklep iz sedmega odstavka tega člena nemudoma posreduje policijski upravi, na območju katere oseba prebiva oziroma je nazadnje prebivala ali na območju katere je imela oseba prijavljeno zadnje začasno prebivališče.

21. člen (pritožba)

(1) Zoper odločbo in sklep iz prejšnjega člena se lahko vloži pritožba v 15 dneh od dneva vročitve. Pritožba zadrži izvršitev odločbe in sklepa.

(2) O pritožbi odloča ministrstvo.

22. člen (mladoletne osebe brez spremstva)

(1) Mladoletni osebi brez spremstva se mora pred začetkom postopka postaviti zakonitega zastopnika.

(2) Pristojni organ v postopku z mladoletno osebo brez spremstva upošteva njeno mnenje v skladu z njeno starostjo in stopnjo njenega duševnega razvoja.

(3) Vloga za začasno zaščito, ki jo vloži mladoletna oseba brez spremstva, se rešuje prednostno.

IV. POGLAVJE PRAVICE IN DOLŽNOSTI PROSILCEV IN OSEB Z ZAČASNO ZAŠČITO

23. člen (nastanitev in pravice prosilcev)

(1) Urad po opravljenem preventivnem zdravstvenem pregledu nastani prosilca v nastanitveni center.

(2) Nastanitvene centre iz prejšnjega odstavka ustanovi vlada, upravlja pa jih urad. Nastanitvene centre lahko s soglasjem vlade ustanovijo tudi humanitarne organizacije.

(3) Prosilec se lahko na lastne stroške nastani tudi na zasebnem naslovu.

(4) Prosilec ima do pravnomočne odločitve o vlogi za začasno zaščito pravico prebivanja v Republiki Sloveniji in do nastanitve v nastanitvenem centru, v katerem so mu zagotovljeni prehrana in higienske potrebščine. Prosilec ima do pravnomočne odločitve o vlogi za začasno zaščito pravico do zdravstvenega varstva, kot je določeno v 32. členu tega zakona.

(5) Ne glede na prejšnji odstavek lahko urad prosilca do pravnomočne odločitve o vlogi za začasno zaščito nastani v:

- objektih v državni lasti pod pogojem, da nastanitev ne posega v izvajanje nalog ali dejavnosti državnih organov in oseb javnega prava;
- objektih, katerih uporabnik je urad na podlagi pogodb, sklenjenih z osebami zasebnega prava.

(6) V primerih iz prejšnjega odstavka se prosilcu zagotavlja enak obseg pravic kot prosilcem, ki so nastanjeni v nastanitvenih centrih.

(7) Prosilec ima do pravnomočne odločitve o vlogi za začasno zaščito pravico do vključitve v predšolsko vzgojo, osnovnošolsko, srednješolsko, višješolsko, visokošolsko izobraževanje, izobraževanje odraslih, v dijaške in študentske domove ter v glasbene šole pod enakimi pogoji, kot je določeno v 34. členu tega zakona.

24. člen

(pravice oseb z začasno zaščito)

(1) Osebe z začasno zaščito v Republiki Sloveniji imajo za čas trajanjačasne zaščite pravico do:

1. začasnega prebivanja v Republiki Sloveniji;
2. nastanitve in prehrane v nastanitvenih centrih ali denarne pomoči za zasebno nastanitev;
3. zdravstvenega varstva;
4. dela;
5. predšolske vzgoje in izobraževanja;
6. socialnega varstva;
7. žepnine;
8. združevanja družine;
9. obveščnosti o pravicah in dolžnostih;
10. pomoči pri uveljavljanju pravic iz tega zakona in pri vključevanju v družbo.

(2) Vlada izda uredbo, s katero določi način zagotavljanja pravic iz prejšnjega odstavka.

25. člen

(pravica do začasnega prebivanja)

Osebe z začasno zaščito imajo pravico do začasnega prebivanja v Republiki Sloveniji za čas trajanjačasne zaščite.

26. člen

(pravica do nastanitve in prehrane)

(1) Osebam z začasno zaščito se zagotovi nastanitev in prehrana v nastanitvenih centrih.

(2) Ne glede na prejšnji odstavek lahko urad osebo z začasno zaščito nastani v:

- objektih v državni lasti pod pogojem, da nastanitev ne posega v opravljanje nalog ali dejavnosti državnih organov in oseb javnega prava;
- objektih, katerih uporabnik je urad na podlagi pogodb, sklenjenih z osebami zasebnega prava.

(3) V primerih nastanitve iz prejšnjega odstavka se osebi z začasno zaščito zagotavlja enak obseg pravic kot osebam z začasno zaščito, ki so nastanjene v nastanitvenih centrih.

(4) Osebam z začasno zaščito se v skladu z možnostmi lahko zagotovi prehrana, ki ne krši njihovega verskega prepričanja.

27. člen
(pravica do denarne pomoči za zasebno nastanitev)

(1) Osebam z začasno zaščito, ki so nastanjene v nastanitvenih centrih, ki se deloma ali v celoti zaprejo, ali se sicer odločijo za zasebno nastanitev, se dodeli denarna pomoč za zasebno nastanitev.

(2) O pravici do denarne pomoči za zasebno nastanitev odloči urad z odločbo.

(3) Postopek, doba, višina in način izplačevanja denarne pomoči za zasebno nastanitev se določi z uredbo iz drugega odstavka 24. člena tega zakona, upošteva zlasti število družinskih članov ter dohodke in druge prejemke.

(4) Denarno pomoč za zasebno nastanitev iz prejšnjega odstavka izplačuje urad.

(5) Odločba, s katero se odloči o pravici do denarne pomoči za zasebno nastanitev, se vroča z dostavo v hišni predalčnik. Šteje se, da je vročitev opravljena 21. dan od odpreme. Dan odpreme se na odločbi označi.

(6) Denarna pomoč za zasebno nastanitev se začne izplačevati z dnem odpreme odločbe vlagatelju.

28. člen
(odmera denarne pomoči za zasebno nastanitev)

(1) Višina denarne pomoči za zasebno nastanitev se osebam z začasno zaščito, ki nimajo dohodkov in drugih prejemkov ter zavezancev, določi v odstotku osnovnega zneska minimalnega dohodka, kot je opredeljen v uredbi iz drugega odstavka 24. člena tega zakona.

(2) Višina denarne pomoči za zasebno nastanitev se osebi z začasno zaščito, ki ima dohodke in druge prejemke ali zavezance, določi tako, da se od denarne pomoči za zasebno nastanitev iz prejšnjega odstavka odšteje višina povprečnih dohodkov in drugih prejemkov, ki so jih oseba z začasno zaščito, njeni družinski člani in zavezanci prejeli v preteklih treh mesecih. Šteje se, da je oseba z začasno zaščito začela prejemati dohodke oziroma druge prejemke s prvim dnem meseca, ki sledi mesecu, v katerem jih je oseba z začasno zaščito prvič prejela.

(3) Ne glede na prejšnji odstavek se pri odmeri denarne pomoči za zasebno nastanitev ne upoštevajo dohodki in prejemki, ki so jih oseba z začasno zaščito, njeni družinski člani oziroma zavezanci prenehali prejemati. Zahtevku se priloži dokazilo o prenehanju prejemanja teh dohodkov oziroma drugih prejemkov. Šteje se, da je oseba z začasno zaščito prenehala prejemati te dohodke oziroma druga sredstva s prvim dnem meseca, ki sledi mesecu, v katerem jih je oseba z začasno zaščito prenehala prejemati.

(4) Višina denarne pomoči za zasebno nastanitev se družini osebe z začasno zaščito določi kot razlika med denarno pomočjo za zasebno nastanitev iz prvega odstavka tega člena in seštevkom povprečnih dohodkov in drugih prejemkov vseh družinskih članov in zavezanca, ki so jih prejeli v preteklih treh mesecih.

29. člen
(nova dejstva, okoliščine in spremembe)

(1) Osebe z začasno zaščito, ki imajo veljavno odločbo o dodeljeni denarni pomoči za zasebno nastanitev, morajo uradu najpozneje v osmih dneh od nastanka sporočiti vse spremembe, ki lahko vplivajo na odmero denarne pomoči za zasebno nastanitev. Spremembe se sporočijo na obrazcu, ki je sestavni del uredbe iz drugega odstavka 24. člena tega zakona.

(2) Spremembe iz prejšnjega odstavka so zlasti:

1. pridobitev ali izguba dohodkov in prejemkov iz 30. člena tega zakona,
2. sprememba števila družinskih članov (sklenitev zakonske zveze, rojstvo otroka, prihod združenih družinskih članov v Republiko Slovenijo itd.),
3. zaposlitev ali izguba zaposlitve,
4. odprtje ali sprememba transakcijskega računa,
5. sprememba prejemnika nakazila denarne pomoči za zasebno nastanitev,
6. sklenitev nove najemne pogodbe oziroma dogovora o uporabi nepremičnine,
7. sprememba višine najemnine in stroškov,
8. zapustitev Republike Slovenije.

(3) Če je oseba z začasno zaščito na podlagi sporočenih in ugotovljenih sprememb upravičena do višje denarne pomoči za zasebno nastanitev, kot ji je bilo prvotno odmerjeno, urad na novo odmeri višino denarne pomoči za zasebno nastanitev za obdobje od prvega dne meseca, ki sledi mesecu nastanka spremembe. Na podlagi nove odmere se osebi z začasno zaščito izplača ugotovljena razlika med novo in prvotno odmerjeno višino denarne pomoči za zasebno nastanitev.

(4) Urad na novo odmeri višino denarne pomoči za zasebno nastanitev, če je oseba z začasno zaščito na podlagi sporočenih ali ugotovljenih sprememb upravičena do nižje denarne pomoči za zasebno nastanitev, kot ji je bilo prvotno odmerjeno, ali se ugotovi prenehanje upravičenosti do prejemanja denarne pomoči za zasebno nastanitev. V primeru upravičenosti do nižje denarne pomoči za zasebno nastanitev urad ustavi izplačilo po veljavni odločbi in na novo odmeri višino denarne pomoči za zasebno nastanitev za obdobje od prvega dne meseca, ki sledi mesecu nastanka spremembe.

(5) V primeru spremembe iz 2. točke drugega odstavka tega člena urad osebi z začasno zaščito na novo odmeri višino denarne pomoči za zasebno nastanitev za obdobje od dne prejema obvestila o spremembi do izteka prvotno izdane odmere višine denarne pomoči za zasebno nastanitev.

(6) V primeru sprememb iz 8. točke drugega odstavka tega člena urad osebi z začasno zaščito ustavi izplačilo po veljavni odločbi.

(7) Kadar je urad že odločil o denarni pomoči za zasebno nastanitev, oseba z začasno zaščito pa se preseli v nastanitveni center ali ji je bivanje zagotovljeno drugače, oseba z začasno zaščito preneha prejemati denarno pomoč za zasebno nastanitev z dnem spremembe.

30. člen (dohodki in prejemki)

(1) Dohodki in prejemki osebe z začasno zaščito, njenih družinskih članov in zavezancev so naslednji periodični dohodki:

1. prejemki iz pogodbe o zaposlitvi,
2. denarno nadomestilo za primer brezposelnosti,
3. prejemki iz pogodbe o delu ali avtorske pogodbe,
4. pokojnina,
5. prejemki samozaposlenih,
6. renta, najemnina ali zakupnina,
7. prejemki, priznani s sodno odločbo.

(2) Dohodki in prejemki so tudi priložnostni dohodki, ki se upoštevajo v višini razlike med povprečno mesečno višino priložnostnega dohodka in polovico osnovnega zneska minimalnega dohodka.

(3) Priložnostni dohodki iz prejšnjega odstavka so dohodki, ki jih je oseba z začasno zaščito za opravljeno delo prejela največ dvakrat v zadnjih treh mesecih pred vložitvijo zahtevka, dohodki od dela prek študentskega servisa in dohodki od dela, ki se lahko v skladu z zakonom opravlja le v omejenem obsegu ur na letni ravni in od katerega se plačujejo prispevki za socialno varnost.

(4) Dohodki in prejemki, ki se upoštevajo kot priložnostni dohodki, so tudi:

- vsi drugi obdavčljivi dohodki v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, ki niso oproščeni plačila dohodnine,

- dobitki od iger na srečo v skladu z zakonom, ki ureja igre na srečo,
- denarna sredstva, prejeta kot darilo,
- enkratni prejemki, priznani s sodno odločbo.

(5) Šteje se, da je oseba nehala prejemati periodične dohodke, če je iz ugotovljenega dejanskega stanja razvidno, da je ostala brez rednega periodičnega dohodka.

31. člen (neupravičeno prejeta sredstva)

(1) Osebi z začasno zaščito, za katero se ugotovi, da je neupravičeno prejemala denarno pomoč za zasebno nastanitev, urad izda odločbo o vračilu neupravičeno prejetih sredstev.

(2) Oseba z začasno zaščito mora neupravičeno prejeta denarno pomoč za zasebno nastanitev vrniti v 30 dneh od vročitve odločbe iz prejšnjega odstavka.

(3) Če je oseba z začasno zaščito še naprej upravičena do prejemanja denarne pomoči za zasebno nastanitev, se lahko ne glede na prejšnji odstavek neupravičeno prejeta sredstva poračunajo z naslednjimi denarnimi pomočmi za zasebno nastanitev. Poračun se mesečno lahko izvede le do višine, ki upravičencu oziroma njegovi družini še omogoča dostojno življenje.

32. člen (pravica do zdravstvenega varstva)

(1) Osebe z začasno zaščito se obvezno zdravstveno zavarujejo iz tega naslova, če niso obvezno zdravstveno zavarovane na drugi podlagi.

(2) Otroci z začasno zaščito so upravičeni do zdravstvenega varstva v enakem obsegu kot otroci, ki so obvezno zdravstveno zavarovani kot družinski člani. V enakem obsegu so do zdravstvenega varstva upravičeni tudi šolajoči otroci po 18. letu starosti, in sicer do konca šolanja, vendar največ do konca šolskega oziroma študijskega leta, v katerem dopolnijo 26 let.

33. člen (pravica do dela)

(1) Osebe z začasno zaščito so glede pravice do dela izenačene z osebami z mednarodno zaščito v skladu s predpisi, ki urejajo zaposlovanje in delo tujcev.

(2) Osebe z začasno zaščito se lahko vključujejo v programe usposabljanja oziroma opravljajo pripravništvo v skladu s predpisi.

(3) Stroške, ki nastanejo v zvezi z uveljavljanjem pravic oseb z začasno zaščito iz prvega in drugega odstavka, krije vsakokratni delodajalec.

(4) Osebe z začasno zaščito lahko uveljavljajo pravice iz prejšnjih odstavkov le v času trajanjačasne zaščite.

34. člen (pravica do predšolske vzgoje in izobraževanja)

(1) Osebe z začasno zaščito so pri uveljavljanju pravic na področjih predšolske vzgoje, osnovnošolskega, srednješolskega, glasbenega, višješolskega, visokošolskega izobraževanja in izobraževanja odraslih izenačene z državljani Republike Slovenije.

(2) Osebe z začasno zaščito so upravičene do nastanitve in vključitve v vzgojni program za dijaške domove in nastanitve v študentske domove pod enakimi pogoji kot državljani Republike Slovenije.

(3) Stroške izobraževanja oseb iz prvega odstavka tega člena krije ministrstvo, pristojno za šolstvo, v enakem obsegu in pod enakimi pogoji, kot to velja za državljane Republike Slovenije.

(4) Individualne stroške povezane z izobraževanjem za posamezno osebo iz prvega odstavka tega člena, ki ne spadajo v okvir systemskega financiranja iz prejšnjega odstavka, si oseba z začasno zaščito zagotavlja sama, razen stroškov prevoza in prehrane ter stroškov za učbenike, ki jih zagotavlja ministrstvo, pristojno za šolstvo, s subvencijami oziroma iz učbeniškega sklada.

(5) O vpisu oseb z začasno zaščito, ki formalne izobrazbe ne morejo dokazati z dokumenti, v programe nižjega in srednjega poklicnega izobraževanja, srednjega strokovnega izobraževanja, splošnega izobraževanja ter višjega strokovnega izobraževanja odloča izbrana šola ob upoštevanju smernic Zavoda Republike Slovenije za šolstvo.

(6) V smernicah iz prejšnjega odstavka se določijo predvsem elementi začetnega razgovora, ki se opravi na šoli, možni načini ugotavljanja predznanja in usmeritve za izdelavo individualnega načrta.

(7) Zaradi vpisa oseb z začasno zaščito, ki kandidirajo za vpis v programe z omejitvijo vpisa, se lahko razpišejo dodatna mesta. K spremembi obsega razpisanih mest izobraževalni zavod pridobi soglasje ministra, pristojnega za šolstvo.

35. člen

(socialno varstvo oseb z začasno zaščito)

Osebe z začasno zaščito so pri uveljavljanju pravic iz socialnega varstva izenačene z osebami s priznano mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji. Sredstva za socialno varstvo oseb z začasno zaščito, se zagotavljajo skladno z nacionalno zakonodajo.

36. člen

(pravica do žepnine)

(1) Osebam z začasno zaščito, ki so nastanjene v nastanitvenem centru in so brez dohodkov in drugih prejemkov ter zavezancev, ki so jih v skladu s predpisi Republike Slovenije dolžni in zmožni preživljati, urad dodeli žepnino.

(2) Višina mesečne žepnine znaša 30% osnovnega zneska minimalnega dohodka in jo mesečno izplačuje urad v nastanitvenem centru.

(3) Pri dodelitvi žepnine urad upošteva dohodke in prejeme iz 31. člena tega zakona.

37. člen

(pravica do združevanja družine)

(1) Pravico dočasne zaščite po tem zakonu imajo tudi družinski člani osebe, ki je pridobila začasno zaščito.

(2) Za namene tega člena se v primerih, ko so družine obstajale že v matični državi in so bile ločene zaradi okoliščin množičnega prihoda, naslednje osebe štejejo za družinske člane:

- zakonec oziroma oseba, ki je z osebo, ki je pridobila začasno zaščito, najmanj eno leto pred prihodom v Republiko Slovenijo živela v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo;
- otroci osebe, ki je pridobila začasno zaščito, dokler jih je ta dolžna preživljati;
- pastorki, kadar ti preživljajo očima ali mačeho, ter očim ali mačeha, kadar preživlja pastorko;
- vnuki in nečaki osebe, ki je pridobila začasno zaščito, če ta oseba preživlja vnuke ali nečake, ki so brez staršev;
- drugi bližnji sorodniki osebe, ki je pridobila začasno zaščito, če so živeli skupaj kot del družine pred prihodom v Republiko Slovenijo in jih je ta preživljala.

(3) Kadar je to potrebno, se za namen vstopa v Republiko Slovenijo zaradi združitve z družinskim članom, ki ima v Republiki Sloveniji priznano začasno zaščito, izda družinskemu članu osebe z začasno zaščito prepustnica, kot jo določa predpis, izdan na podlagi šestega odstavka 18. člena tega zakona.

38. člen (pravica do obveščeniosti)

Osebe z začasno zaščito morajo biti seznanjene s pravicami in obveznostmi iz tega zakona v jeziku, ki ga razumejo. Urad jim v ta namen zagotovi in posreduje ustrezne informacije, predvsem s področja nastanitve, uveljavljanja denarnih pomoči, zdravstvenega varstva, izobraževanja in zaposlovanja, v jeziku, ki ga razumejo.

39. člen (pomoč pri uveljavljanju pravic in vključevanju v družbo)

(1) Urad zagotavlja pomoč pri uveljavljanju pravic, ki jih imajo osebe z začasno zaščito po tem zakonu.

(2) Osebe z začasno zaščito so upravičene do programov, ki zagotavljajo hitrejšo vključevanje v kulturno, gospodarsko in družbeno življenje Republike Slovenije, in sicer do enkratnega financiranja stroškov udeležbe v programih učenja slovenskega jezika in spoznavanja slovenske družbe, pri čemer se programa lahko izvajata ločeno ali pa sta vsebinsko združena in se izvajata kot enoten program. Na program slovenskega jezika in spoznavanja slovenske družbe osebo z začasno zaščito napoti upravna enota, na območju katere ta oseba prebiva.

(3) Vsebina in trajanje tečajev iz prejšnjega odstavka se podrobneje določita s predpisom iz drugega odstavka 24. člena tega zakona.

(4) Stroške izvajanja programov iz drugega odstavka tega člena krije urad.

(5) Kadar je za pomoč pri uveljavljanju pravic, ki jih imajo osebe z začasno zaščito po tem zakonu, potreben tolmač, ga zagotovi organ, ki je skladno s tem zakonom pristojen za uveljavljanje posamezne pravice.

40. člen (dolžnosti osebe z začasno zaščito)

(1) Oseba z začasno zaščito mora spoštovati ustavno ureditev, predpise in druge splošne akte v Republiki Sloveniji ter ukrepe državnih organov in organov samoupravnih lokalnih skupnosti.

(2) Oseba z začasno zaščito organe, pristojne za pomoč pri vključevanju v okolje, obvešča o vseh spremembah, ki vplivajo na uveljavljanje njenih pravic in izvrševanje dolžnosti, zlasti pa o:

1. dohodkih in drugih prejemkih oziroma njihovi izgubi zase, za svoje družinske člane in zavezance za preživetje,
2. končanih postopkih priznavanja in vrednotenja izobraževanja,
3. opravljanju preizkusov znanja za potrebe dokazovanja formalne izobrazbe,
4. šolanju na vseh stopnjah izobraževanja,
5. zaposlitvi oziroma prenehanju zaposlitve,
6. spremembi naslova prebivališča,
7. spremembi kontaktnih podatkov,
8. spremembi imena,
9. spremembi zakonskega stanu,
10. odsotnosti iz Republike Slovenije za več kot 90 dni,
11. pridobitvi mednarodne zaščite, dovoljenja za prebivanje ali začasne zaščite v drugi državi,
12. prostovoljni trajni vrnitvi v državo ali regijo izvora,
13. sprejemu v novo državljanstvo, razen državljanstva Republike Slovenije.

(3) Oseba z začasno zaščito nova dejstva in okoliščine ali spremembe iz prejšnjega odstavka sporoči v osmih dneh od dneva, ko so nastale.

41. člen
(mladoletne osebe brez spremstva)

(1) Center za socialno delo mora mladoletni osebi brez spremstva postaviti skrbnika v skladu s predpisi s področja skrbništva.

(2) Kot skrbnik se lahko imenuje tudi zakoniti zastopnik, ki je bil imenovan skladno z 22. členom tega zakona.

(2) V času trajanja začasne zaščite se mladoletno osebo brez spremstva praviloma nastani:

- pri odraslih sorodnikih;
- pri rejniški družini;
- v nastanitvenih centrih ali v drugih nastanitvenih kapacitetah, ki so primerne za bivanje mladoletnih oseb;
- pri osebi, ki je skrbela za mladoletno osebo ob prihodu v Republiko Slovenijo.

(3) Krajevno pristojni center za socialno delo je tisti, na območju katerega je mladoletna oseba brez spremstva nastanjena. Pristojni center za socialno delo pri nastanitvi mladoletne osebe brez spremstva upošteva njeno mnenje v skladu z njeno starostjo in stopnjo njenega duševnega razvoja.

V. POGLAVJE
LISTINE OSEBE Z ZAČASNO ZAŠČITO IN PRIJAVA ZAČASNEGA PREBIVALIŠČA

42. člen
(izkaznica osebe z začasno zaščito)

(1) Osebi z začasno zaščito se izda izkaznica, ki jo mora imeti pri sebi in s katero dokazuje svojo istovetnost. Izkaznica se osebi z začasno zaščito vroči osebno pri upravni enoti, ki je izkaznico izdala, razen v primeru iz 19. člena tega zakona, ko se izkaznica vroči pri upravni enoti, na območju katere je prosilec nastanjen.

(2) Izkaznica osebe z začasno zaščito velja tudi kot dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji.

(3) Izkaznica osebe z začasno zaščito velja, dokler traja začasna zaščita.

(4) Oseba z začasno zaščito mora izkaznico na zahtevo uradne osebe, ki je po zakonu za to pooblaščen, dati na vpogled.

(5) Oseba z začasno zaščito je v postopku izdaje izkaznice osebe z začasno zaščito oproščena plačila upravne takse in stroškov tiskovine.

(6) Pogrešitev, izgubo in tatvino (v nadaljnjem besedilu: pogrešitev) izkaznice v Republiki Sloveniji mora oseba z začasno zaščito takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v osmih dneh, ko izve za pogrešitev, naznaniti katerikoli upravni enoti, ki o pogrešitvi obvesti organ, ki je izkaznico izdal.

(7) Pogrešitev izkaznice v tujini mora oseba z začasno zaščito takoj, če to ni mogoče, pa najkasneje v osmih dneh, ko izve za pogrešitev, naznaniti najbližjemu diplomatskemu predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini, ki o pogrešitvi obvesti pristojni organ, ki je izkaznico izdal.

(8) V naznanitvi pogrešitve mora oseba z začasno zaščito navesti tudi resnične podatke o okoliščinah pogrešitve izkaznice.

(9) Upravna enota, ki je izdala izkaznico, ali upravna enota, na območju katere oseba z začasno zaščito prebiva, osebi z začasno zaščito izda novo izkaznico, ki se ji vroči na diplomatskem predstavništvu ali konzulatu Republike Slovenije v tujini ali pri upravni enoti, ki je izdala novo izkaznico.

(10) Zaradi zagotovitve varnosti pravnega prometa so na državnem portalu eUprava dostopni podatki o izkaznicah oseb z začasno zaščito, in sicer:

- organ, pristojen za izdajo izkaznice osebe z začasno zaščito,
- serijska številka,
- datum izdaje,
- status veljavnosti.

(11) Oseba z začasno zaščito mora vsako spremembo podatkov, ki jih vsebuje izkaznica, takoj, ko je to mogoče, najpozneje pa v osmih dneh od nastanka spremembe, naznaniti upravni enoti, ki je izkaznico izdala ali upravni enoti, na območju katere prebiva. Upravna enota, ki je izdala izkaznico, ali upravna enota, na območju katere oseba z začasno zaščito prebiva, osebi z začasno zaščito izda novo izkaznico, ki se ji vroči pri organu, ki jo je izdal, ob vročitvi nove izkaznice pa oseba z začasno zaščito vrne staro izkaznico.

(12) V primeru prenehanja in odvzema začasne zaščite mora oseba v osmih dneh po prenehanju oziroma odvzemu pristojnemu organu vrniti izkaznico osebe z začasno zaščito. Če tega ne stori, mu policija ob kontroli zakonitosti prebivanja v državi, zakonitosti vstopa v državo ali ob preverjanju istovetnosti samostojno listino odvzame in jo pošlje pristojnemu organu. Po poteku roka iz prvega stavka tega odstavka lahko samostojno listino odvzame tudi diplomatsko predstavništvo ali konzulat Republike Slovenije in jo pošlje pristojnemu organu.

43. člen (vsebina izkaznice)

(1) Izkaznica osebe z začasno zaščito vsebuje naslednje podatke:

1. osebno ime;
2. datum rojstva;
3. EMŠO;
4. spol;
5. naslov začasnega prebivanja v Republiki Sloveniji;
6. državljanstvo;
7. fotografijo;
8. serijsko številko.

(2) Minister predpiše obrazec izkaznice v predpisu iz šestega odstavka 18. člena tega zakona.

44. člen (prijava začasnega prebivališča)

(1) Oseba z začasno zaščito za čas trajanja začasne zaščite prijavi začasno prebivališče v skladu z zakonom, ki ureja prijavo prebivališča.

(2) Začasno prebivališče se lahko prijavi ne glede na to, da del stavbe, na katero se prijavlja začasno prebivališče, ni stanovanjski del stavbe oziroma ni namenjen nastanitvi ali stanovanjski del stavbe oziroma del stavbe, namenjen nastanitvi, ne dosega površinskih standardov, določenih za prijavo prebivališča.

45. člen (izdaja potnega lista za tujca osebi z začasno zaščito)

Glede izdaje potnega lista za tujca osebi z začasno zaščito se uporabljajo določbe zakona, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji.

VI. POGLAVJE UKREPI PO PRENEHANJU ZAČASNE ZAŠČITE

46. člen (načrt prostovoljne vrnitve)

Urad sprejme načrt prostovoljne vrnitve in predlaga vladi ukrepe, potrebne za izvajanje prostovoljne vrnitve.

47. člen
(informacije, obiski in vrnitev)

(1) Urad zaradi lažje odločitve oseb z začasno zaščito glede prostovoljne vrnitve pripravi informacije o razmerah v državi ali regiji izvora in o pogojih vrnitve ter jih posreduje osebam z začasno zaščito.

(2) Urad lahko organizira informativne obiske v državi ali regiji izvora za osebe z začasno zaščito, ki so se odločile za vrnitev.

(3) Urad lahko v času, dokler traja začasna zaščita, ob upoštevanju priporočil in ocen UNHCR, omogoči osebam, ki so se že prostovoljno vrnile v državo ali regijo izvora, da se vrnejo v Republiko Slovenijo zaradi posebnih okoliščin, ki prevladujejo v državi ali regiji izvora in ki onemogočajo varno in trajno vrnitev.

(4) Osebam z začasno zaščito, ki so se odločile za prostovoljno vrnitev v državo ali regijo izvora, pripadajo pravice iz IV. poglavja tega zakona, do dneva vrnitve v državo ali regijo izvora, ali najdlje do dneva, ki je s sklepom vlade določen za njihovo vrnitev v domovino.

(5) Urad lahko za zagotavljanje pomoči pri prostovoljni vrnitvi skladno s tem členom, sklene pogodbo o sodelovanju z organizacijo, ki se ukvarja s prostovoljnim vračanjem.

48. člen
(bivanje po prenehanju začasne zaščite)

(1) Urad lahko s sklepom na predlog zdravstvene komisije, ki jo imenuje minister, pristojen za zdravje za določen čas omogoči bivanje po prenehanju začasne zaščite osebam, za katere oceni, da se zaradi zdravstvenih razlogov še ne morejo vrniti v državo ali regijo izvora, vendar praviloma ne dlje, kot trajajo zdravstveni razlogi, zaradi katerih se še ne morejo vrniti v državo ali regijo izvora.

(2) Urad lahko s sklepom za določen čas po prenehanju začasne zaščite omogoči bivanje mladoletnim osebam brez spremstva, ki se šolajo v Republiki Sloveniji, in družinam, katerih otroci so mladoletni in se šolajo v Republiki Sloveniji, do izteka tekočega šolskega leta.

(3) Osebe iz prvega in drugega odstavka tega člena imajo enake pravice in dolžnosti kot osebe z začasno zaščito.

VII. POGLAVJE
ZBIRKE OSEBNIH IN DRUGIH PODATKOV

49. člen
(zbiranje, obdelava in posredovanje osebnih in drugih podatkov)

(1) Organi, pristojni za izvajanje tega zakona, zbirajo osebne in druge splošne podatke o osebah z začasno zaščito v Republiki Sloveniji zaradi spremljanja stanja, odločanja o pravicah in dolžnostih, določenih s tem zakonom, njihovega izvajanja, ter statističnih in znanstveno-raziskovalnih namenov.

(2) Državni in drugi organi ter organizacije, ki razpolagajo z osebnimi podatki, iz obstoječih evidenc ter drugih zbirk osebnih podatkov, ustanovljenih na podlagi področnih zakonov, o osebah iz prejšnjega odstavka, so dolžni brezplačno posredovati te podatke pristojnim organom in uradu na njihovo zahtevo.

(3) Podatki iz tega člena se zbirajo, obdelujejo, posredujejo, shranjujejo in uporabljajo v skladu s predpisi, ki urejajo varstvo osebnih podatkov, in mednarodnimi konvencijami o varstvu osebnih podatkov.

(4) Osebnih podatke iz 50. člena tega zakona smejo uporabljati tudi pooblaščen podjetja ali organizacije za potrebe vpisa podatkov na izkaznico osebe z začasno zaščito iz 42. člena tega zakona in jih morajo po vpisu na izkaznico v 30 dneh uničiti.

50. člen

(zbirke osebnih podatkov o prosilcih za začasno zaščito, pridobitvi, odvzemu in prenehanju začasne zaščite)

(1) Pristojni organ za izvrševanja tega zakona zbira in obdeluje naslednje podatke o prosilcih in osebah z začasno zaščito:

1. osebno ime;
2. osebno ime, državljanstvo, datum in kraj rojstva zakonitega zastopnika;
3. osebno ime, državljanstvo, datum in kraj rojstva skrbnika;
4. datum, kraj in država rojstva ter EMŠO;
5. fotografijo;
6. dekliniški priimek;
7. spol;
8. zakonska zveza, zunajzakonska skupnost ali druga oblika partnerske zveze, urejene z zakonom;
9. državljanstvo;
10. izobrazba in poklic, če prosilec s tem pisno soglaša;
11. datum prihoda v Republiko Slovenijo;
12. številka in vrsta dokumenta za ugotavljanje identitete;
13. osebna imena in naslovi stalnega ali začasnega prebivališča družinskih članov v Republiki Sloveniji;
14. osebna imena in naslovi stalnega ali začasnega prebivališča družinskih članov, ki spremljajo prosilca;
15. osebno ime in naslov stalnega ali začasnega prebivališča osebe, ki spremlja mladoletnega prosilca ter njeno razmerje do mladoletnega prosilca, ki ga spremlja;
16. vrsta in naslov zadnjega prebivališča v izvorni državi;
17. naslov prebivanja v Republiki Sloveniji;
18. zdravstveno stanje, če prosilec s tem pisno soglaša;
19. druge podatke, določene s predpisi, ki so potrebni za odločanje o začasni zaščiti;
20. podatki o pridobitvi, odvzemu in prenehanju začasne zaščite.

(2) Pristojni organ na podlagi podatkov iz vloge poda zahtevek za določitev EMŠO prosilca, če je ta še nima določene, ter vnese EMŠO v zbirko osebnih podatkov iz prvega odstavka tega člena.

(3) Pristojni organ zbira podatke iz prvega odstavka tega člena neposredno od prosilca, drugih oseb ali iz že obstoječih zbirk podatkov.

(4) Pristojni organ mora podatke iz prvega odstavka tega člena posredovati uradu za opravljanje nalog, določenih s tem zakonom.

(5) Pristojni organ zbira in obdeluje podatke iz prvega odstavka tega člena v zbirkah osebnih podatkov, ki jih vodi ministrstvo na podlagi zakona, ki ureja mednarodno zaščito.

51. člen

(zbirke osebnih podatkov o osebah z začasno zaščito)

(1) Urad za opravljanje nalog, določenih s tem zakonom, zbira in obdeluje naslednje podatke:

1. podatke iz prvega odstavka prejšnjega člena;
2. o oskrbi in nastanitvi;
3. o številki in datumu izdaje odločbe o pridobitvi začasne zaščite;
4. o naslovu začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji;

5. o številki izkaznice osebe z začasno zaščito, datumu izdaje in organu, ki jo je izdal;
6. o izobrazbi in poklicu, če oseba z začasno zaščito s tem pisno soglaša;
7. o narodnosti, če oseba z začasno zaščito s tem pisno soglaša;
8. o veroizpovedi, če oseba z začasno zaščito s tem pisno soglaša;
9. o opravljenih zdravstvenih storitvah v času bivanja v Republiki Sloveniji;
10. o šolanju in izobraževanju ter o pridobljeni izobrazbi v Republiki Sloveniji;
11. o zaposlitvah, dohodkih in drugih prejemkih ter premoženju;
12. o pridobitvi, odvzemu in prenehanju začasne zaščite;
13. o načinu in kraju vračanja v domovino;
14. o vlogah za pridobitev denarne pomoči za zasebno nastanitev in denarni pomoči za zasebno nastanitev;
15. o izplačilih žepnine;
16. o vključitvi v program učenja slovenskega jezika in spoznavanja slovenske družbe.

(2) Urad zbira podatke iz prejšnjega odstavka neposredno od oseb z začasno zaščito, od drugih oseb ali iz že obstoječih zbirk podatkov.

(3) Urad zbira in obdeluje podatke iz prvega odstavka tega člena v zbirkah osebnih podatkov, ki jih vodi ministrstvo na podlagi zakona, ki ureja mednarodno zaščito.

52. člen (posredovanje podatkov izvorni državi)

(1) Podatki, ki jih od prosilcev in oseb z začasno zaščito zberejo organi, pristojni za izvajanje tega zakona, se lahko izvorni državi posredujejo le s pisnim soglasjem prosilca oziroma osebe z začasno zaščito.

(2) Za odstranitev osebe, ki ji je odrejena prisilna odstranitev v izvorno državo, se organom izvorne države lahko posreduje le naslednje podatke:

1. osebno ime;
2. datum, kraj in država rojstva;
3. spol;
4. državljanstvo;
5. številka in vrsta dokumenta za ugotavljanje identitete;
6. vrsta in naslov zadnjega prebivališča v izvorni državi.

53. člen (izmenjava podatkov)

(1) Za namen izvajanja 3. točke prvega odstavka 6. člena tega zakona in za namen izvajanja Direktive Sveta Evropske unije 2001/55/ES z dne 20. 7. 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj med državami članicami pri sprejemanju takšnih oseb in ustreznih posledic (UL L št. 212 z dne 7. 8. 2001, str. 12), ministrstvo izmenjuje z državami članicami Evropske unije, državami pogodbenic Konvencije o izvajanju schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 in Evropsko komisijo naslednje podatke o osebah z začasno zaščito:

1. osebno ime v latinici;
2. datum, kraj in država rojstva;
3. državljanstvo;
4. spol;
5. razmerje mladoletne osebe z začasno zaščito do osebe, ki jo spremlja;
6. oznaka, da je oseba z začasno zaščito mladoletnik brez spremstva;
7. številka in vrsta dokumenta za ugotavljanje identitete;
8. država priznanja začasne zaščite;
9. datum priznanja začasne zaščite;
10. vrsta zaščite;
11. EMŠO.

(2) Ministrstvo izmenjuje z državami članicami Evropske unije in Evropsko komisijo podatke iz prejšnjega odstavka le v času trajanja začasne zaščite, skladno s 13. členom tega zakona.

54. člen
(doba uporabe in shranjevanja osebnih podatkov)

(1) Osebni podatki iz 50., 51. in 53. člena tega zakona se lahko uporabljajo in shranjujejo najdalj tri leta po prenehanju začasne zaščite iz 13. člena tega zakona.

(2) Po preteku roka iz prejšnjega odstavka se osebni podatki arhivirajo.

(3) Osebni podatki iz 9., 10., 11. in 12. točke prvega odstavka 51. člena tega zakona se uporabljajo in hranijo trajno.

VIII. POGLAVJE NADZOR

55. člen
(pristojnost prekrškovnih organov za nadzor)

Za izvajanje in nadzor nad izvajanjem določbe 56. člena tega zakona je pristojno ministrstvo, za določbo 57. člena tega zakona pa samo inšpektorat, pristojen za notranje zadeve.

IX. POGLAVJE KAZENSKÉ DOLOČBE

56. člen
(kršitev določbe v zvezi z obveščanjem organov, pristojnih za izvajanje tega zakona)

Z globo od 40 do 400 eurov se kaznuje za prekršek oseba z začasno zaščito, ki ne obvesti organov, pristojnih za pomoč pri vključevanju v okolje o vseh spremembah, ki vplivajo na uveljavljanje njenih pravic in izvrševanje dolžnosti, skladno z drugim odstavkom 40. člena tega zakona.

57. člen
(kršitev določb v zvezi z izkaznico osebe z začasno zaščito)

(1) Z globo od 40 do 400 eurov se kaznuje za prekršek oseba z začasno zaščito, ki pri sebi nima izkaznice iz prvega odstavka 42. člena tega zakona.

(2) Z globo od 40 do 400 eurov se kaznuje za prekršek oseba z začasno zaščito, ki na zahtevo pooblaščené uradne osebe po zakonu, ki ureja policijo, noče dati na vpogled izkaznice iz prvega odstavka 42. člena tega zakona.

58. člen
(višina izrečenih glob)

Organa iz 55. člena tega zakona lahko izrečeta globo za prekrške po tem zakonu v okviru razpona, predpisanega po tem zakonu.

X. POGLAVJE PREHODNE IN KONČNE DOLOČBE

59. člen
(izdaja in prenehanje veljavnosti podzakonskih predpisov)

(1) Podzakonski predpisi na podlagi tega zakona se izdajo v dveh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

(2) Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati:

- Navodilo o spremembah Navodila o postopku in načinu ravnanja z osebami, ki v času trajanja začasne zaščite nezakonito vstopijo v Republiko Slovenijo (Uradni list RS, št. 58/22);
- Navodilo o postopku in načinu ravnanja z osebami, ki v času trajanja začasne zaščite nezakonito vstopijo v Republiko Slovenijo (Uradni list RS, št. 34/06 in 58/22);
- Pravilnik o vlogi za začasno zaščito in izkaznici osebe z začasno zaščito (Uradni list RS, št. 43/22);
- Uredba o načinu zagotavljanja pravic osebam z začasno zaščito (Uradni list RS, št. 42/22);
- Sklep o uvedbi začasne zaščite za razseljene osebe iz Ukrajine (Uradni list RS, št. 32/22);
- Sklep o določitvi denarnega nadomestila za zasebno nastanitev (Uradni list RS, št. 41/14);
- Pravilnik o postopku premestitve oseb z začasno zaščito (Uradni list RS, št. 110/05).

(3) Do izdaje podzakonski predpisov na podlagi tega zakona se uporabljajo predpisi iz prejšnjega odstavka tega člena v kolikor niso v nasprotju z določbami tega zakona.

60. člen

(predpisi s področja zdravstva, socialnega varstva in družinskega skrbstva)

(1) Določbe predpisov s področja zdravstva in zdravstvenega zavarovanja, ki se nanašajo na zdravstveno varstvo oseb z začasno zaščito, se uskladijo z določbami tega zakona v dveh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

(2) Določbe predpisov s področja socialnega varstva, ki se nanašajo na socialno varstvo oseb z začasno zaščito, se uskladijo z določbami tega zakona v dveh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

(3) Določbe predpisov s področja družinskega skrbstva, ki se nanašajo na družinsko skrbstvo oseb z začasno zaščito, se uskladijo z določbami tega zakona v dveh mesecih po uveljavitvi tega zakona.

61. člen

(izkaznica osebe z začasno zaščito)

Izkaznice oseb z začasno zaščito, ki so bili izdani na podlagi Zakona o začasni zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo), ostanejo v veljavi do poteka njihove veljavnosti.

62. člen

(nadaljevanje in zaključitev postopkov)

Postopki začeti po Zakonu o začasni zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo) se nadaljujejo in zaključijo po določbah tega zakona.

63. člen

(vložitve prošnje za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje po prenehanju začasne zaščite)

Do ureditve v zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republikli Sloveniji, lahko oseba, ki mu je začasna zaščita prenehala, v roku osmih dni po prenehanju začasne zaščite pri upravni enoti, na območju katere prebiva, vloži prošnjo za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje za katerikoli namen, ki ga določa zakon, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republikli Sloveniji. O pravočasno vloženi prošnji pristojni organ osebi izda potrdilo, ki velja kot dovoljenje za prebivanje do dokončne odločitve o prošnji oziroma v primeru izdaje enotnega dovoljenja, do pravnomočne odločitve o prošnji. Če je oseba, ki ji je začasna zaščita prenehala, v času vložitve prošnje za izdajo dovoljenja za prebivanje zaposlena ali opravlja delo oziroma opravlja delo kot samozaposlena oseba, lahko na podlagi izdanega potrdila o vloženi prošnji za izdajo enotnega dovoljenja prebiva in dela v Republikli Sloveniji do pravnomočne odločitve o prošnji.

64. člen

(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o začasni zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo). Določbe 31., 32., 33. in 34. člena Zakona o začasni zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo) pa se uporabljajo do spremembe Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj njenih meja (Uradni list RS, št. 43/06, 76/10 in 206/21 – ZDUPŠOP).

65. člen
(začetek veljavnosti in uporabe)

(1) Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije, uporabljati pa se začne dveh mesecev po uveljavitvi.

(2) Do začetka uporabe tega zakona se uporabljajo določbe Zakona o začasni zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo).

OBRAZLOŽITEV ČLENOV:

K 1. členu (vsebina zakona)

V uvodni določbi so naštetni vsi vidiki začasne zaščite, ki jih ta zakon ureja, in sicer: uvedba, trajanje in prenehanje začasne zaščite razseljenih oseb, pogoje in postopke za pridobitev in prenehanje začasne zaščite ter pravice in obveznosti oseb z začasno zaščito. Prosilci in osebe z začasno zaščito so temeljni subjekti, katerim se zagotavlja varstvo v okviru začasne zaščite, ki jo nudi Republika Slovenija.

Področje začasne zaščite je urejeno v Direktivi Sveta Evropske unije 2001/55/ES z dne 20. 7. 2001 o najnižjih standardih za dodelitev začasne zaščite v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb in o ukrepih za uravnoteženje prizadevanj med državami članicami pri sprejemanju takšnih oseb in ustreznih posledic (UL L št. 212 z dne 7. 8. 2001, str. 12; v nadaljnjem besedilu: Direktiva Sveta 2001/55/ES).

K 2. členu (pravica do začasne zaščite)

Določba določa kaj predstavlja pravica do začasne zaščite in komu se lahko dodeli. Republika Slovenija nudi začasno zaščito v skladu s postopki in pogoji določenimi v tem zakonu in skladno s sklepom Sveta Evropske unije, s katerim se ugotovi obstoj množičnega prihoda oseb. Začasno zaščito se nudi v primeru množičnega prihoda razseljenih oseb iz tretjih držav, zlasti če obstaja nevarnost, da azilni sistem ne bo zmožal ustrezno obravnavati povečanega števila prošenj za azil, njena aktivacija pa je pogojena s sklepom Sveta Evropske unije, s katerim se ugotovi obstoj množičnega prihoda razseljenih oseb. S tem sledi namenu začasne zaščite, ki je opredeljen v 1. členu Direktivo Sveta 2001/55/ES. V nadaljevanju določba določa komu se lahko začasna zaščita dodeli in sledi definiciji razseljenih oseb, skladno z Direktivo Sveta 2001/55/ES.

K 3. členu (opredelitev pojmov)

V tem členu zakon definira pojme, ki so bistveni za razlago zakona in se v besedilu večkrat pojavljajo.

K 4. členu (načelo nevračanja)

Določba izrecno določa, da izgon ali vrnitev osebe v državo, kjer bi bilo ogroženo njeno življenje ali telo zaradi njene rase, vere, narodnosti, pripadnosti posebni družbeni skupini ali političnega prepričanja, ali v državo, v kateri bi bila lahko izpostavljena mučenju ali nečloveškemu in poniževalnemu ravnanju ali kazni, ni dovoljen. Določba sledi splošnemu načelu nevračanja, ki je priznan tako v mednarodnem kot v evropskem pravu, opredeljen pa je tudi v 22. členu Direktive Sveta 2001/55/ES. Zaradi splošnosti načela, se ta nanaša tako na prosilce kot tudi na osebe z začasno zaščito ter osebe, ki jim je začasna zaščita prenehala ali bila odvzeta ali pa je prenehala zaradi poteka trajanja začasne zaščite.

K 5. členu (izključitveni razlogi)

V tem členu so določeni razlogi, zaradi katerih se osebi ne prizna začasne zaščite v Republiki Sloveniji. Direktiva Sveta 2001/55/ES razloge za izključitev opredeljuje v 28. členu. Razlogi za izključitev so v Direktivi Sveta 2001/55/ES povzeti iz 1.F(a),(b) in (c) člena in drugega odstavka 33. člena Ženevske konvencije. Določba sledi torej ureditvi iz Direktive Sveta 2001/55/ES ter povzema ureditev iz Ženevske konvencije. Skladno z navedenim se tudi predlaga smiselno enaka ureditev, kot je predvidena v zakonu, ki ureja mednarodno zaščito.

K 6. členu (prenehanje in odvzem začasne zaščite)

Prvi odstavek ureja taksativno naštetne primere, v katerih začasna zaščita preneha. Začasna zaščita preneha v primeru, da je oseba pridobila državljanstvo Republike Slovenije ali druge države in uživa njeno zaščito; če je pridobila status mednarodne zaščite v Republiki Sloveniji; če je oseba pridobila status mednarodne zaščite, dovoljenje za prebivanje ali začasno zaščito v drugi državi; če se oseba z začasno zaščito na podlagi njene privolitve premesti v drugo državo članico Evropske unije; če se oseba začasni zaščiti nedvoumno odpove oziroma izjavi, da ne bo več prebivala v Republiki Sloveniji; če se oseba z začasno zaščito prostovoljno ponovno trajno vrne v državo ali regijo izvora iz drugega odstavka 2. člena tega zakona; če oseba umre ali pa s potekom trajanja začasne zaščite skladno s 13. členom tega zakona. Razlogi, zaradi katerih lahko začasna zaščita preneha sledijo izkušnjam v praksi od aktivacije začasne zaščite dalje in razvoju evropske in nacionalne zakonodaje na področju mednarodne zaščite. Z določitvijo, da začasna zaščita preneha, v primeru, da oseba pridobi mednarodno zaščito, dovoljenje za prebivanje ali začasno zaščito v drugi državi, se naslavlja situacijo, ko oseba z začasno zaščito dejansko ne prebiva več v Republiki Sloveniji in pridobi zakoniti naslov prebivanja v drugi državi

(tako v tretji državi kot v državi članici Evropske unije), s predlogom se sledi tudi preprečitvi možnosti, da bi oseba z začasno zaščito uživala mednarodno ali začasno zaščito v več državah hkrati.

V praksi se je izkazalo, da se osebe z začasno zaščito želijo tej tudi nedvoumno odpovedati oziroma v Republiki Sloveniji ne prebivajo več ali se prostovoljno o trajno vrnejo v državo ali regijo izvora, kar pa zakonsko ni bilo urejeno kot razlog prenehanja začasne zaščite. S predlogom se predlaga zakonska podlaga za prenehanje začasne zaščite v teh primerih. Predlog prenehanja začasne zaščite, kadar oseba z začasno zaščito ne bi več prebivala v Republiki Sloveniji ali se prostovoljno trajno vrnila v državo ali regijo izvora naslavlja praktične izzive, s katerimi so se soočili organi pristojni za uveljavljanje začasne zaščite, predvsem z vidika pravic, ki gredo osebam z začasno zaščito. V praksi se namreč beleži vedno več situacij, ko je iz dejanskih okoliščin razvidno, da oseba v Republiki Sloveniji ne prebiva več ali se je vrnila v državo ali regijo izvora. Pogoji, da oseba z začasno zaščito ne prebiva več v Republiki Sloveniji ali da se je prostovoljno trajno vrnila v državo ali regijo izvora se presoja glede na okoliščine posameznega primera. V primeru, da se je oseba z začasno zaščito prostovoljno ponovno trajno vrnila v izvorno državo ni več izpolnjen dejanski stan iz drugega odstavka 2. člena tega zakona, ki določa, da se začasna zaščita dodeli razseljenim osebam, ki se ne morejo varno in trajno vrniti v državo ali regijo izvora zaradi vojne in njej podobnih razmer, oboroženih spopadov, okupacije ali množičnih kršitev človekovih pravic, zaradi česar je ogroženo njihovo življenje ali telo ali so žrtve sistematičnega ali splošnega kršenja človekovih pravic in temeljnih svoboščin. S predlogom se sledi tudi razlagam in mnenju Evropske komisije, da začasna zaščita preneha v primeru trajne vrnitve v izvorno državo ali regijo izvora. Možnost, da začasna zaščita preneha v primeru trajne vrnitve v izvorno državo je po mnenju Evropske komisije skladna z Direktivo Sveta 2001/55/ES in izhaja iz drugega odstavka 21. člena. Kadar oseba z začasno zaščito izjavi, da se začasni zaščito nedvoumno odpoveduje oziroma izjavi, da ne bo več prebivala v Republiki Sloveniji, ta preneha z dnem podane izjave, pristojni organ pa o tem, skladno s 7. členom tega zakona izda odločbo o prenehanju. Pri tem gre za procesno avtonomijo osebe z začasno zaščito in njeno svobodo odločanja. Ne glede na navedeno, bo lahko oseba z začasno zaščito, ki ji je le-ta prenehala, ponovno vložila vlogo za začasno zaščito skladno z 18. členom tega zakona ves čas med trajanjem začasne zaščite, skladno s 13. členom tega zakona, kar ravno tako sledi določbi drugega odstavka 21. člena Direktive Sveta 2001/55/ES.

Z drugim odstavkom se predvideva prenehanje začasne zaščite z dnem sprejema v državljanstvo Republike Slovenije, kar sledi smiselno enaki ureditvi v zakonu, ki ureja mednarodno zaščito. Predlaga pa se, da začasna zaščita v tem primeru preneha po samem zakonu, saj je sprejem v državljanstvo Republike Slovenije zabeleženo v uradnih evidencah Republike Slovenije. Smiselno se ureja tudi prenehanje začasne zaščite v primeru, da je osebi z začasno zaščito priznana mednarodna zaščita. V izogib dvojnemu statusu (status začasne zaščite in status mednarodne zaščite), se predlaga prenehanje začasne zaščite po pravnomočni odločbi o priznanju mednarodne zaščite. V svojem bistvu sta tako začasna zaščita kot mednarodna zaščita sicer enakovredni zaščiti osebe, ki se ne more vrniti v svojo izvorno državo iz zgoraj navedenih razlogov, ki so tako za priznanje začasne zaščite kot za priznanje mednarodne zaščite v veliki večini primerov smiselno enaki. Začasna zaščita je za razliko mednarodne zaščite izjemna in namenjena cilju razbremenitve azilnega sistema ob množičnem prihodu razseljenih oseb, ki bi lahko ogrozilo učinkovito delovanje azilnega sistema. Predlog je vezan na trenutek pravnomočnosti odločbe o priznanju mednarodne zaščite, saj lahko oseba, ki ji je priznan status subsidiarne zaščite, vložiti tožbo na priznanje statusa begunca. Tudi za ta primer se predlaga, da začasna zaščita preneha po samem zakonu. Enako tudi v primeru, ko se oseba z začasno zaščito tej nedvoumno odpove oziroma izjavi, da ne bo več prebivala v Republiki Sloveniji, pri čemer začasna zaščita preneha po samem zakonu z dnem podane izjave o odpovedi začasne zaščite. V vseh ostalih primerih določenih v prvem odstavku tega člena, skladno s katerimi začasna zaščita preneha, se uporabljajo splošna pravila zakona, ki ureja splošni upravni postopek in začasna zaščita preneha z dnem pravnomočne odločbe o prenehanju začasne zaščite. Smiselno enako se ureja tudi situacijo za primer smrti osebe z začasno zaščito. Predlagana ureditev smiselno sledi ureditvi po zakonu, ki ureja mednarodno zaščito. Prenehanje po samem zakonu je predvideno tudi z dnem poteka trajanja začasne zaščite skladno s 13. členom tega zakona.

V osmem odstavku se ureja razloge za odvzem začasne zaščite, ki sledijo ureditvi iz 28. člena Direktive Sveta 2001/55/ES, dodatno pa se predlaga možnost odvzema začasne zaščite, kadar bi oseba zavračala izpolnjevanje pravnomočnih in izvršljivih odločitev državnih organov ali če se ugotovi, da je oseba z začasno zaščito v postopku pridobitve začasne zaščite navedla neresnična dejstva. Začasna zaščita se, skladno s tretjim odstavkom, odvzame v primeru obstoja taksativno navedenih razlogov, ne

glede na to, ali so bili slednji podani že v času odločanja o vlogi za začasno zaščito, pa se zanje ni vedelo, ali so bili podani kasneje.

K 7. členu (postopek prenehanja in odvzema začasne zaščite)

Predlagani člen določa postopek prenehanja in odvzema začasne zaščite. O prenehanju mednarodne zaščite pristojni organ izda odločbo. Pristojni organ ima možnost, da postopek za prenehanje ali odvzem začasne zaščite uvede kadarkoli, ko izve za okoliščine, ki kažejo da v konkretnem primeru obstajajo razlogi iz 3.4., 5. in 6. točke prvega odstavka ali šestega odstavka 6. člena tega zakona. O tem, da je pristojni organ uvedel postopek prenehanja ali odvzema začasne zaščite, mora s pisnim obvestilom seznaniti osebo z začasno zaščito, v katerem navede tudi razloge za začetek tega postopka. Pred sprejemom odločitve mora pristojni organ osebi dati možnost, da predstavi razloge, zakaj ji status začasne zaščite ne bi smel biti odvzet. Direktiva Sveta 2001/55/ES vprašanja postopka prenehanja in odvzema ne ureja, predlaga pa se smiselno enaka ureditev, kot je urejeno v postopku prenehanja in odvzema mednarodne zaščite v zakonu, ki ureja mednarodno zaščito.

S četrtem odstavkom se ureja posebno situacijo, ko začasna zaščita preneha zaradi premestitve v drugo državo članico. V tem primeru se predlaga, da pristojni organ izda odločbo o prenehanju začasne zaščite po pravnomočno končanem postopku premestitve iz 11. člena tega zakona.

K 8. členu (razmerje med začasno zaščito in mednarodno zaščito)

Določba vzpostavlja jasno urejeno razmerje med začasno zaščito in mednarodno zaščito, kadar bi prosilec za začasno zaščito ali oseba z začasno zaščito vložila prošnjo za mednarodno zaščito. V izogib podvajanju pravic in dolžnosti, ki so smiselno drugače urejene po tem zakonu in po zakonu, ki ureja mednarodno zaščito, ki gredo osebam po statusu začasne zaščite oziroma po statusu prosilca za začasno zaščito in osebam po statusu prosilca za mednarodno zaščito, se predlaga, da prosilec za začasno zaščito in oseba z začasno zaščito v času odločanja o prošnji ohranita pravice in dolžnosti iz tega zakona, pravice in dolžnosti prosilcev za mednarodno zaščito, ki bi jim sicer pripadale po zakonu, ki ureja mednarodno zaščito pa se zanje ne uporabljajo. Skladno z dopolnitvijo v 6. členu predloga tega zakona, se predvideva prenehanje začasne zaščite z dnem pravnomožne odločbe o priznanju mednarodne zaščite, dodatno pa se v predlogu 8. člena predlaga zavrženje vloge za začasno zaščito, v kolikor se o prošnji za mednarodno zaščito odloči pred odločitvijo o vlogi za začasno zaščito. V svojem bistvu sta tako začasna zaščita kot mednarodna zaščita sicer enakovredni zaščiti osebe, ki se ne more vrniti v svojo izvorno državo iz zgoraj navedenih razlogov, ki so tako za priznanje začasne zaščite kot za priznanje mednarodne zaščite v veliki večini primerov smiselno enaki. Začasna zaščita je za razliko od mednarodne zaščite izjemna in namenjena cilju razbremenitve azilnega sistema ob množičnem prihodu razseljenih oseb, ki bi lahko ogrozilo učinkovito delovanje azilnega sistema. Določba sledi ureditvi v 17. členu Direktive Sveta 2001/55/ES.

K 9. členu (razmerje do postopkov po predpisih, ki urejajo področje tujcev)

Z določbo je izrecno določeno, da se zakon, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji ne uporablja za prosilce v času odločanja o vlogi za začasno zaščito in tudi ne za osebo z začasno zaščito v času trajanja začasne zaščite. Tako se za prosilec, dokler ni o njegovi vlogi pravnomožno odločeno in za osebo z začasno zaščito dokler ji status začasne zaščite ne preneha, ne more uporabiti zakon, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji. Drugi odstavek določbe taksativno našteva situacije, ko se oseba lahko obravnava po zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji.

Določba je pojasnilne narave, saj prosilce in osebe z začasno zaščito iz uporabe izključuje že sam Zakon o tujcih (Uradni list RS, št. 91/21 – uradno prečiščeno besedilo in 95/21 – popr., v nadaljevanju: ZTuj-2), kadar drug zakon ne določa drugače. ZTuj-2 v 147.b členu pravi, da se kazenske določbe uporabljajo tudi za prosilce in osebe z začasno zaščito, če drug zakon ne določa drugače. Z določbo v 9. členu tega zakona je določeno drugače, in se uporaba ZTuj-2 v celoti izključuje, če ni v tem zakonu ali drugem zakonu navedeno drugače.

K 10. členu (sodelovanje z drugimi državami članicami Evropske unije in Visokim komisariatom Združenih narodov za begunce)

Določba določa obveznost sodelovanja Republike Slovenije z drugimi državami članicami Evropske unije in obveznost sodelovanja državnih organov in organov samoupravnih lokalnih skupnosti v Republiki Sloveniji z Visokim komisariatom Združenih narodov za begunce (UNHCR) v zadevah in vprašanjih, ki se nanašajo na osebe z začasno zaščito. Skladno s prvim odstavkom 27. člena Direktive Sveta 2001/55/ES se predlaga tudi pravna podlaga za imenovanje nacionalne kontaktne točke za namene sodelovanja.

K 11. členu (premetitev osebe z začasno zaščito v drugo državo članico Evropske unije)

Z določbo se ureja postopek premetitve osebe z začasno zaščito v drugo državo članico Evropske unije. Določba sledi ureditvi iz 26. člena Direktive Sveta 2001/55/ES. Ureditev sledi Pravilniku o postopku premetitve oseb z začasno zaščito (Uradni list RS, št. 110/05). Ker omenjeni pravilnik ureja vsebino, ki sicer spada v zakonsko materijo, se predlaga, da se postopek premetitve osebe z začasno zaščito v drugo državo članico Evropske unije uredi v tem zakonu.

K 12. členu (uvredba začasne zaščite)

Določba ureja uvedbo začasne zaščite v Republiki Sloveniji. Uvedba začasne zaščite v Republiki Sloveniji je pogojena s sprejemom sklepa Sveta Evropske unije, s katerim se ugotovi obstoj razmer v tretji državi ali regiji, ki so navedene v drugem odstavku 2. člena tega zakona. Za uvedbo začasne zaščite v Republiki Sloveniji pa je nadalje potreben tudi sprejem sklepa Vlade Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada), s katerim se določi kategorijo oseb, ki jim bo Republika Slovenija omogočila začasno zaščito in rok, v katerem morajo osebe z začasno zaščito po prenehanju začasne zaščite zapustiti Republiko Slovenijo.

K 13. členu (trajanje začasne zaščite)

Začasna zaščita traja eno leto, kar sledi tudi ureditvi iz Direktive Sveta 2001/5/ES in se lahko skladno z navedeno direktivo tudi podaljša. Trajanje in možnost podaljšanja začasne zaščite je v Direktivi Sveta 2001/55/ES urejeno v 4. členu. Po poteku enega leta se lahko začasna zaščita avtomatsko podaljša dvakrat za šest mesecev, nato pa se lahko na predlog Komisije s sklepom Sveta Evropske unije, ki ga sprejme s kvalificirano večino podaljša do enega leta. Začasna zaščita lahko tako traja največ tri leta. Skladno z Direktivo Sveta 2001/55/ES torej o prvem podaljšanju za dvakrat šest mesecev, ki je avtomatično, je tudi podaljšanje začasne zaščite v Republiki Sloveniji avtomatično in ni potreben poseben sklep vlade o podaljšanju. V primeru nadaljnjega podaljšanja še za eno leto, na podlagi sklepa Sveta o podaljšanju, ki se sprejme s kvalificirano večino na predlog Komisije, pa se predlaga, da vlada o takšnem podaljšanju sprejme sklep, s katerim se določi tudi rok, v katerem morajo osebe z začasno zaščito po prenehanju začasne zaščite zapustiti Republiko Slovenijo.

K 14. členu (predčasno prenehanje začasne zaščite)

Določa se možnost predčasnega prenehanja začasne zaščite, kadar bi se okoliščine v državi ali regiji izvora tako spremenile, da bi omogočile varno in trajno vrnitev, na način, s katerim se zagotavlja spoštovanje človekovih pravic, temeljnih svoboščin in obveznosti, ki izhajajo iz načela nevračanja. Ureditev sledi določbi drugega odstavka 6. člena Direktive Sveta 2001/55/ES, prav tako pa je pogojena s sprejemom sklepa Sveta Evropske unije, s katerim se ugotovi, da okoliščine v državi ali regiji izvora dopuščajo varno in trajno vrnitev tistih, ki jim je bila podeljena začasna zaščita.

K 15. členu (vsebina poročila vlade o uvedbi in prenehanju začasne zaščite)

Vlada o uvedbi, prenehanju in morebitnem podaljšanju začasne zaščite poroča Državnemu zboru Republike Slovenije.

K 16. členu (vodenje postopka)

Gre za splošno določbo, ki določa, da se vsi postopki po tem zakonu vodijo po določbah zakona, ki ureja splošni upravni postopek.

K 17. členu (pravice v postopku)

Določba ureja pravice prosilcev, ki morajo biti zagotovljene v postopku. Prosilcu morajo biti zagotovljene vse informacije, ki se nanašajo na postopek dodelitve začasne zaščite, v jeziku ki ga razume. Prosilec pa ima pravico postopek spremljati in v njem sodelovati v jeziku, ki ga razume. Sredstva za tolmačenje in za prevajanje pomembnih delov dokazil, ki jih prosilec predloži v postopku in so pomembni za odločitve o njegovi vlogi ter sredstva za prevajanje bistvenih delov odločbe in sklepa iz sedmega odstavka 20. člena tega zakona krije pristojni organ. Prosilec ima tudi možnost, da kadarkoli naveže stik z nevladnimi, mednarodnimi in drugimi organizacijami za pomoč beguncem. Določa se tudi, da je za izdajo informativnih brošur in organiziranje informacijske službe pristojen urad vlade, pristojen za oskrbo migrantov (v nadaljnjem besedilu: urad).

K 18. členu (vloga za začasno zaščito)

Določba natančneje ureja postopek vložitve vloge za začasno zaščito. Dodatno se zaradi večje jasnosti v prvem odstavku dodaja sklic na 11. člen tega zakona, ki ureja trajanje začasne zaščite. Namero in vlogo za začasno zaščito se lahko tako poda le v času trajanja začasne zaščite.

S predlogom se predlaga enotno urejena pristojnost pristojnega organa za sprejem vloge za začasno zaščito. Ureditev sledi načelu ekonomičnosti in cilju hitrejšega postopka. Skladno s predlagano definicijo v 9. točki 3. člena je »pristojni organ« je upravna enota, na območju katere je prosilec nastanjen oziroma na območju katere oseba z začasno zaščito prebiva, ki po tem zakonu vodi in odloča v postopkih začasne zaščite.

Določba se dopolnjuje tudi z izrecnim pooblastilom, da pristojni organ prosilca za začasno zaščito fotografira. Pooblastilo pristojnemu organu za fotografiranje prosilca je pomembno predvsem z vidika ekonomičnosti postopka, da se popolna vloga za začasno zaščito zagotovi že ob njeni vložitvi, sicer bi moral pristojni organ, ki bo skladno z 18. členom tega zakona odločal o vlogi, pozvati prosilce na dopolnitev vloge. Skladno z 42. členom tega zakona namreč izkaznica osebe z začasno zaščito vsebuje tudi fotografijo.

V petem odstavku je določeno, da za mladoletne otroke izpolnijo vlogo njihovi starši oziroma skrbniki. Predlaga se tudi vključitev drugih zakonitih zastopnikov, določenih po prvem odstavku 22. člena tega zakona, ki se postavijo mladoletni osebi brez spremstva še pred začetkom postopka.

V osmem in devetem odstavku se predvideva pravno podlago za izdajo navodila o postopku in načinu ravnanja z osebo iz 2. člena tega zakona, ki v času trajanja začasne zaščite nedovoljeno vstopi v Republiko Slovenijo in vloži vlogo za začasno zaščito. Ker gre za kategorijo oseb, ki so nedovoljeno vstopile, je primerno, da se postopek in način ravnanja podrobneje predpiše z navodilom.

K 19. členu (prenos pristojnosti za odločanje)

Z določbo se daje ministrstvu, pristojnem za javno upravo, možnost, da prenese krajevno pristojnost za odločanje o vlogah za začasno zaščito drugi upravni enoti, kadar bi sicer pristojna upravna enota imela višje število vlog in bi bila zato preobremenjena. Gre za *ultima ratio* sredstvo, kadar bi bili podani utemeljeni razlogi za tak prenos pristojnosti, predvsem v smislu hitrejše izvedbe postopka. Tak razlog je podan predvsem takrat, kadar bi bila sicer pristojna upravna enota tako preobremenjena, da postopkov z vlogami za začasno zaščito ter drugih postopkov, ki jih sicer vodi, ne bi mogla voditi skladno z zakonsko določenimi roki. V takšnem primeru se lahko krajevna pristojnost za odločanje o vlogah za začasno zaščito prenese na drugo upravno enoto za več vlog za začasno zaščito in ne le za posamezne vloge za začasno zaščito. Predlaga se pristojnost ministrstva, pristojnega za javno upravo, ki je tudi sicer pristojno za organizacijo in delo upravnih enot.

Ureditev smiselno sledi ureditvi iz Zakona o socialnem varstvu (Uradni list RS, št.), ki v 85. členu omogoča ministrstvu, pristojnem za socialno varstvo, da lahko določi za postopek v izvrševanju javnih pooblastil drug center za socialno delo, kot tisti, ki je krajevno pristojen, če je očitno, da se bo tako lažje izvedel postopek ali če so za to drugi tehtni razlogi.

K 20. členu (odločanje)

Prvi odstavek določbe določa, da pristojni organ v postopku ugotavlja, ali prosilec izpolnjuje pogoje za pridobitev začasne zaščite, določene s tem zakonom in s sklepom vlade iz 12. člena tega zakona, s čimer se sledi tudi sklepu Sveta Evropske unije o ugotovitvi obstoja množičnega prihoda razseljenih oseb in aktivaciji Direktive Sveta 2001/55/ES. Pristojni organ odloči o priznanju začasne zaščite v skrajšanem ugotovitvenem postopku, kar pomeni, da odloči takoj, najkasneje pa v roku enega meseca od popolne vloge za začasno zaščito.

V predlogu tretjega odstavka se ureja fikcijo umika vloge za začasno zaščito. 136. člen Zakona o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – uradno prečiščeno besedilo, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb) določa, da je posamezno dejanje ali opustitev stranke mogoče šteti za umik zahteve samo, če je to z zakonom določeno, pri čemer se s predlogom vsebinsko sledi fikciji umika vloge iz tretjega odstavka 90. člena Ztuj-2.

V predlogu četrtega odstavka je določeno, da pristojni organ izda prosilcu, ki mu je priznana začasna zaščita izkaznic osebe z začasno zaščito iz 42. člena tega zakona. To pomeni, da posebna odločba o priznanju začasne zaščite ni potrebna.

Podrobneje se ureja tudi situacije novorojenih otrok oseb z začasno zaščito, priznana v Republiki Sloveniji in otrok, ki so se takšnim osebam rodili v tujini po priznanju začasne zaščite v Republiki Sloveniji.

S predlogom sedmega do dvanajstega odstavka se določa rok za prostovoljni odhod, ukrep odstranitve tujca in ukrep prepovedi vstopa, pri čemer se sledi ureditvi iz zakona, ki ureja mednarodno zaščito.

K 21. členu (pritožba)

Zoper odločbo, s katero se začasna zaščita zavrne, preneha ali se odvzame in zoper sklep s katerim se vloga za začasno zaščito zavrne ali sklep, s katerim se postopek pridobitve začasne zaščite ustavi, je dovoljena pritožba, o kateri odloča ministrstvo, pristojno za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo).

K 22. členu (mladoletne osebe brez spremstva)

Mladoletni osebi brez spremstva se mora pred začetkom postopka postaviti zakonitega zastopnika, take vloge pa pristojni organ rešuje prednostno.

K 23. členu (nastanitev in pravice prosilcev)

S predlogom določbe se predlaga določitev pravic, do katerih so upravičeni prosilci za začasno zaščito do odločitve o njihovi vlogi za začasno zaščito. V praksi kar nekaj časa traja, da prosilec postane oseba z začasno zaščito in mora biti zato tudi v vmesnem času zanj poskrbljeno. Zakon tega do sedaj ni določal, zaradi česar so bili prosilci upravičeni le do omejenega obsega pravic.

Dodatno se uvaja možnost, da lahko urad prosilca do pravnomočne odločitve o vlogi za začasno zaščito nastani v objektih v državni lasti pod pogojem, da nastanitev ne posega v izvajanje nalog ali dejavnosti državnih organov in oseb javnega prava, ali v objektih, katerih uporabnik je urad na podlagi pogodb, sklenjenih z osebami zasebnega prava, kar je skladno s sklepom vlade, št. 00701-6/2022/3 z dne 17. 3. 2022. To so predvsem razpoložljiva nezasedena stanovanja stanovanjskih skladov, dijaških domov, študentskih domov, centrov šolskih in obšolskih dejavnosti in drugih primernih objektov v državni lasti.

Pri takih nastanitvah se prosilcu zagotavlja enak obseg pravic kot prosilcem, ki so nastanjeni v nastanitvenih centrih.

Tako se vzpostavi pravna podlaga za navedene primere začasne nastanitve, kar se je do zdaj urejalo s sklepom vlade. Rešitev je primerna tako z vidika zmanjšanja administrativnih bremen kot tudi v luči kadrovske zmogljivosti urada.

K 24. členu (pravice oseb z začasno zaščito)

Ta člen določa obseg pravic, ki jih imajo osebe z začasno zaščito v času trajanja začasne zaščite. S prvim odstavkom se določi, da oseba z začasno zaščito pridobi v nadaljevanju našete pravice za čas trajanja začasne zaščite. Dodatno se določi tudi, da navedene pravice pripadajo osebi z začasno zaščito, ki prebiva na območju Republike Slovenije. Predlog se nanaša na problematiko, ki se je izkazala v praksi po uveljavitvi začasne zaščite, ko osebe z začasno zaščito ne prebivajo več v Republiki Sloveniji, kljub temu, pa so še naprej upravičene do pravic oseb z začasno zaščito, med drugim tudi do denarne pomoči za zasebno nastanitev in do denarne pomoči. Predlog je povezan tudi z obveznostjo osebe z začasno zaščito, da prijavi začasno prebivališče v Republiki Sloveniji (skladno s sklicem v 44. členu tega zakona, ki ureja prijavo prebivališča mora oseba z začasno zaščito prijaviti začasno prebivališče) in skladno z obveznostjo, da obvesti organe, pristojne za pomoč pri vključevanju v okolje o spremembi naslova prebivališča v 40. členu tega zakona. V kolikor iz okoliščin izhaja, da oseba z začasno zaščito ne prebiva na prijavljenem začasnem naslovu oziroma začasnega prebivališča niti ni prijavila, upravna enota uvede postopek ugotavljanja začasnega prebivališča, skladno z

zakonom, ki ureja prijavo prebivališča. Navedene pravice sledijo ureditvi iz 12., 13., 14. in 15. člena Direktive Sveta 2001/55/ES in so v nadaljnjih določbah podrobneje urejene.

Drugi odstavek predvideva, da se podrobnejši način zagotavljanja pravic določi z uredbo vlade.

K 25. členu (pravica do začasnega prebivanja)

Osebe z začasno zaščito imajo pravico do začasnega prebivanja v Republiki Sloveniji za čas trajanja začasne zaščite.

K 26. členu (pravica do nastanitve in prehrane)

Osebe z začasno zaščito imajo pravico do nastanitve in prehrane v nastanitvenih centrih urada. Do teh pravic je upravičena tudi, če je nastanjena v objektih, ki so v državni lasti ali objektih, katerih uporabnik je urad na podlagi pogodb, sklenjenih z osebami zasebnega prava. Osebam z začasno zaščito se v skladu z možnostmi lahko zagotovi prehrana, ki ne krši njihovega verskega prepričanja.

V drugem odstavku se primerljivo kot za prosilce, tudi za osebe, ki jim je dodeljena začasna zaščita, uvaja možnost, da lahko urad te osebe nastani v objektih v državni lasti pod pogojem, da nastanitev ne posega v opravljanje nalog ali dejavnosti državnih organov in oseb javnega prava, ali v objektih, katerih uporabnik je urad na podlagi pogodb, sklenjenih z osebami zasebnega prava. Tudi tukaj gre za možnost. V primerih take nastanitve se osebi z začasno zaščito zagotavlja enak obseg pravic kot osebam z začasno zaščito, ki so nastanjene v nastanitvenih centrih.

K 27. členu (pravica do denarne pomoči za zasebno nastanitev)

Osebe z začasno zaščito, ki bivajo v zasebnih nastanitvah, lahko zaprosijo za denarno pomoč za zasebno nastanitev. O pravici do denarne pomoči za zasebno nastanitev odloči urad. Višina, doba in način izplačevanja denarne pomoči za zasebno nastanitev se določi z uredbo iz drugega odstavka 24. člena tega zakona.

27. člen ZZZRO se dopolnjuje tudi z novima petim in šestim odstavkom, ki določata, da se pravica do denarne pomoči za zasebno nastanitev vroča z dostavo v hišni predalčnik. Določa se dan vročitve glede na dan odpreme odločbe vlagatelju, s katerim se začne denarna pomoč tudi izplačevati. Ureditev je primerljiva s 37.a členom Zakona o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (Uradni list RS, št. 62/10, 40/11, 40/12 – ZUJF, 57/12 – ZPCP-2D, 14/13, 56/13 – ZŠtip-1, 99/13, 14/15 – ZUUJFO, 57/15, 90/15, 38/16 – odl. US, 51/16 – odl. US, 88/16, 61/17 – ZUPŠ, 75/17, 77/18, 47/19 in 189/20 – ZFRO) in pomeni racionalizacijo postopka izplačevanja denarnih pomoči za zasebno nastanitev.

K 28., 29., 30. in 31. členu, ki podrobneje urejajo pravico do denarne pomoči za zasebno nastanitev

Z določbami od 28. do 31. člena predloga tega zakona se podrobneje ureja odmera denarne pomoči za zasebno nastanitev; nova dejstva, okoliščine in spremembe, ki vplivajo na odmero denarne pomoči za zasebno nastanitev; dohodki in prejemi osebe z začasno zaščito, njenih družinskih članov in zavezancev, ki se upoštevajo ter ureditev za primer neupravičeno prejetih sredstev.

Določbe so povzete iz sedaj veljavne Uredbe o načinu zagotavljanja pravic osebam z začasno zaščito (Uradni list RS, št. 42/22), ki natančneje ureja pravico do denarne pomoči za zasebno nastanitev. S predlogom se predlaga prenos določb, ki so zakonska materija.

K 32. členu (pravica do zdravstvenega varstva)

S predlogom določbe se predlaga, da se osebe z začasno zaščito obvezno zdravstveno zavaruje iz naslova začasne zaščite, v kolikor niso obvezno zdravstveno zavarovane na drugi podlagi. Posebej se ureja za otroke z začasno zaščito, ki so upravičeni do zdravstvenega varstva v enakem obsegu kot otroci, ki so obvezno zdravstveno zavarovani kot družinski člani. V enakem obsegu so do zdravstvenega varstva upravičeni tudi šolajoči otroci po 18. letu starosti, in sicer do konca šolanja, vendar največ do konca šolskega oziroma študijskega leta, v katerem dopolnijo 26 let.

S predlogom se zagotavlja širše zdravstveno varstvo, kot je določeno v četrtem odstavku 13. člena Direktive Sveta 2001/55/ES. Na ta način pa se odpravljajo tudi številne težave, ki se dogajajo v praksi. Osebe z začasno zaščito so namreč lahko obiskovale le urgentne zdravnike, sedaj pa jim bo na voljo zdravnik.

K 33. členu (pravica do dela)

Osebe z začasno zaščito so glede pravice do dela izenačene z osebami z mednarodno zaščito v skladu s predpisi, ki urejajo zaposlovanje in delo tujcev, prav tako pa se lahko vključujejo v programe usposabljanja oziroma opravljajo pripravništvo v skladu s predpisi, s tem da stroške, ki nastanejo v zvezi z uveljavljanjem pravice, krije vsakokratni delodajalec. Določba sledi ureditvi iz 12. člena Direktive Sveta 2001/55/ES.

K 34. členu (pravica do predšolske vzgoje in izobraževanja)

Z določbo se predlaga izenačitev pravice do izobraževanja oseb z začasno zaščito z osebami s priznano mednarodno zaščito. V praksi se je pokazalo, da je potrebna tudi vključitev pravice do predšolske vzgoje. Izenačitev pomeni velik korak k integraciji teh oseb. Z vključitvijo otrok v vse izobraževalne procese se omogoča tudi staršem dostop na trg dela, saj je za njihove otroke, v smislu zagotovljenega varstva, del dneva poskrbljeno.

V petem, šestem in sedmem odstavku se določajo način priznavanja izobrazbe za osebe z začasno zaščito, ki formalne izobrazbe ne morejo dokazati z dokumenti, podlaga, da se lahko zaradi vpisa oseb z začasno zaščito, ki kandidirajo za vpis v programe z omejitvijo vpisa, razpišejo dodatna mesta, ter podlaga za vpis zunaj predpisanih vpisnih rokov.

K 35. členu (socialno varstvo oseb z začasno zaščito)

Določba določa, da so osebe z začasno zaščito pri uveljavljanju pravic iz socialnega varstva izenačene z osebami z mednarodno zaščito v Republiki Sloveniji, pri čemer se sredstva za socialno varstvo zagotavljajo skladno z nacionalno zakonodajo. S tem se zagotavlja širši obseg pravice iz drugega odstavka 13. člena Direktive Sveta 2001/55/ES. S predlogom se predlaga izenačitev z osebami, ki jim je priznana mednarodna zaščita, skladno z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito.

K 36. členu (pravica do žepnine)

Osebam, ki so nastanjene v nastanitvenem centru in so brez dohodkov in drugih prejemkov ter zavezancev, ki so jih v skladu s predpisi Republike Slovenije dolžni in zmožni preživljati, urad dodeli žepnino. Ta se dodeli v višini 30% osnovnega zneska minimalnega dohodka in se izplačuje mesečno. Žepnina je namenjena zagotovitvi materialne oskrbe in nakupu vseh pripomočkov, ki so potrebni za izobraževanje.

K 37. členu (pravica do združevanja družine)

Pravico do začasne zaščite v Republiki Sloveniji imajo tudi družinski člani osebe, ki je v Republiki Sloveniji pridobila začasno zaščito. Opredelitev družinskih članov sledi opredelitvi iz 15. člena Direktive Sveta 2001/55/ES. Enako pravico imajo tudi drugi bližnji sorodniki osebe, ki je pridobila začasno zaščito v Republiki Sloveniji, če so živeli skupaj kot del družine pred prihodom v Republiko Slovenijo in je ta zanje skrbela.

Drugi odstavek predvideva možnost izdaje prepustnice za namen vstopa v Republiko Slovenijo, kot jo določa predpis, izdan na podlagi šestega odstavka 18. člena tega zakona.

K 38. členu (pravica do obveščeniosti)

Osebe z začasno zaščito morajo biti seznanjene s pravicami in obveznostmi iz tega zakona, pri čemer jim urad v ta namen zagotovi in posreduje ustrezne informacije, predvsem s področja nastanitve, uveljavljanja denarnih pomoči, zdravstvenega varstva, izobraževanja in zaposlovanja, v jeziku, ki ga razumejo.

K 39. členu (pomoč pri uveljavljanju pravic in vključevanju v družbo)

Z določbo se določi, da pomoč pri uveljavljanju pravic oseb z začasno zaščito zagotavlja urad. Pravica do pomoči pri uveljavljanju pravic iz tega zakona se dopolnjuje s pravico do pomoči pri vključevanju oseb v družbo, pri čemer se izrecno predvideva pravna podlaga za možnost vključitve oseb z začasno zaščito v programe, ki zagotavljajo hitrejše vključevanje v kulturno, gospodarsko in družbeno življenje Republike Slovenije. To so programi učenja slovenskega jezika in seznanjanja s slovensko družbo, pri čemer se programa slovenskega jezika in spoznavanja slovenske družbe lahko izvajata ločeno oziroma sta vsebinsko združena in se izvajata kot enoten program. Vsebina in trajanje tečajev se podrobneje določita s predpisom iz drugega odstavka 24. člena tega zakona.

Z vključevanjem v programe so osebe z začasno zaščito tudi na tem področju glede pravic izenačene z osebami s priznano mednarodno zaščito. Pomembno je, da so vključene v tečaj jezika, saj to pomeni tudi, da bodo lažje vstopale na trg dela.

K 40. členu (dolžnosti osebe z začasno zaščito)

Določba ureja dolžnosti oseb z začasno zaščito. Oseba z začasno zaščito mora spoštovati ustavno ureditev, predpise in druge splošne akte v Republiki Sloveniji ter ukrepe državnih organov in organov samoupravnih lokalnih skupnosti. Oseba z začasno zaščito mora organe, pristojne za pomoč pri vključevanju v okolje, obveščati o vseh spremembah, ki vplivajo na uveljavljanje njenih pravic in izvrševanje dolžnosti in ki so navedeni v določbi. Gre za podatke, ki pomembno vplivajo na uveljavljanje pravic in izvrševanje dolžnosti oseb z začasno zaščito v Republiki Sloveniji, prav tako pa so pomembni tudi za sam status začasne zaščite.

K 41. členu (mladoletne osebe brez spremstva)

Določba posebej opredeljuje položaj mladoletnih oseb brez spremstva, katerim mora pristojni center za socialno delo postaviti skrbnika v skladu s predpisi s področja skrbništva. Kot skrbnika se lahko imenuje tudi zakoniti zastopnik, ki je bil imenovan skladno z 22. členom tega zakona. Posebej se tudi določa kje se lahko mladoletne osebe brez spremstva v času trajanja začasne zaščite nastani ter opredeljuje krajevno pristojnost centra za socialno delo.

K 42. členu (izkaznica osebe z začasno zaščito)

Določba določa, da se osebi z začasno zaščito izda izkaznica, ki velja kot dokument o istovetnosti in kot dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji, dokler traja začasna zaščita.

Posebej se določi tudi način vročitve izkaznice osebe z začasno zaščito, saj se sicer za vročitev izkaznice osebe z začasno zaščito uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek, in bi se izkaznica vročila po pošti. V praksi se je pokazalo, da je za vročitev izkaznice osebe z začasno zaščito primernejše, da se ta vroči osebno.

Določa se tudi, da se izkaznica, ne glede na to, ali jo je zaradi preobremenjenosti upravne enote, ki bi bila sicer pristojna, izdala druga upravna enota, vroči pri upravni enoti, na območju katere je prosilec nastanjen.

Predlagan je tudi nov peti odstavek, ki določa oprostitev plačila upravne takse in stroškov tiskovine v postopku izdaje izkaznice osebe z začasno zaščito.

S predlogom novega šestega do dvanajstega odstavka se ureja primere pogrešitve, izgube in tatvine izkaznice osebe z začasno zaščito, izdaje nove izkaznice v primeru spremembe podatkov, ki jih izkaznica vsebuje in obveznosti vrnitve izkaznice v primeru prenehanja in odvzema začasne zaščitve. Predlog vsebinsko sledi ureditvi enakih situacij zakonu, ki ureja mednarodno zaščito in zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji.

K 43. členu (vsebina izkaznice)

Določba opredeljuje vsebino izkaznice osebe z začasno zaščito. Izkaznica vsebuje podatek o osebnem imenu, datumu rojstva, EMŠO, spol, naslov začasnega prebivanja v Republiki Sloveniji, državljanstvo in fotografijo.

K 44. členu (prijava začasnega prebivališča)

Po 24. členu tega zakona imajo osebe z začasno zaščito pravico do začasnega prebivanja v Republiki Sloveniji za čas trajanja začasne zaščite. Osebi z začasno zaščito pa se po 42. členu tega zakona izda izkaznica, ki velja tudi kot dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji. Prijavno-odjavno obveznost v Republiki Sloveniji ureja Zakon o prijavi prebivališča (Uradni list RS, št. 52/16, 36/21 in 3/22 – Zdeb; v nadaljnjem besedilu: ZPPreb-1), po katerem je tujec zavezan k prijavi začasnega prebivališča, če ima v Republiki Sloveniji veljavno dovoljenje za začasno prebivanje, potrdilo o prijavi prebivanja, vizum za dolgoročno prebivanje ali vloženo prošnjo za izdajo ali podaljšanje dovoljenja za začasno prebivanje, izdajo nadaljnjega dovoljenja za začasno prebivanje, izdajo ali obnovo potrdila o prijavi prebivanja, ki mu po določbah zakona, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, dovoljuje prebivanje v Republiki Sloveniji (tako v prvem odstavku 10. in 12. člena ZPPreb-1).

Ker izkaznica osebe z začasno zaščito velja kot dovoljenje za začasno prebivanje, je tako dana podlaga tudi za prijavo začasnega prebivališča v Republiki Sloveniji, ki je poleg registracije naslova pomembna predvsem zaradi pravic, ki jih osebe z začasno zaščito uveljavljajo na drugih področjih (npr. do

otroškega dodatka, zdravstvenega zavarovanja itn.) in jih posamezna področna zakonodaja veže na prijavljeno začasno prebivališče v Republiki Sloveniji.

Zakon o prijavi prebivališča med pogoji za prijavo prebivališča sicer določa, da mora biti naslov v Republiki Sloveniji, na katerem se prijavlja začasno prebivališče, določen v registru prostorskih enot, delu stavbe mora biti določena hišna številka, delu večstanovanjske stavbe pa tudi številka stanovanja. Prav tako mora biti del stavbe ali del večstanovanjske stavbe, na katerem se prijavlja začasno prebivališče, namenjen stanovanjski rabi oziroma nastanitvi, njegova uporabna površina pa mora dosegati površinske standarde, določene za prijavo prebivališča.

Pravilnik o določitvi površinskih standardov za prijavo prebivališča (Uradni list RS, št. 67/21 in 120/21) določa normativ uporabne površine dela stavbe za število prijavljenih oseb v posameznem stanovanju oziroma delu stavbe, namenjene nastanitvi, in sicer najmanj 8 m² uporabne površine na prijavljeno osebo, na naslovih stanodajalcev pa najmanj 6 m² uporabne površine na prijavljeno osebo. Površinski standardi pa ne veljajo za naslove delov stavb za posebne družbene skupine oziroma za posebne namene (stavbe za bivanje starejših, študentov in otrok, kot so dijaški in študentski domovi, domovi za starejše, domovi za terapevtske skupine, zavetišča za brezdomce, bivalne enote, namenjene začasnemu reševanju stanovanjskih potreb socialno ogroženih oseb, zavodi za prestajanje kazni, prevzgojni domovi, vzgojni zavodi, zavodi za usposabljanje oziroma njihove dislocirane oddelke, domovi za skupnosti in druge stavbe, namenjene za izvajanje socialnih programov, ki vključujejo bivanje).

Glede na različne možnosti nastanitve oseb z začasno zaščito, tudi na zasebnih naslovih, se, da bi se izognili težavam pri prijavi prebivališča na naslovih, ki po vrsti rabe ali velikosti uporabne površine ne bi izpolnjevali pogojev za prijavo prebivališča, določa izjema, po kateri bi lahko osebe z začasno zaščito prijavile začasno prebivališče tudi na naslovih, ki po vrsti rabe, kot je vodena v evidencah Geodetske uprave Republike Slovenije, niso namenjeni stanovanjski rabi ali nastanitvi (npr. v preurejenih poslovnih ali športnih objektih itn.), ali pa so sicer namenjeni nastanitvi, pa njihova uporabna površina ne dosega površinskega normativa.

Še vedno pa mora biti naslov določen v registru prostorskih enot, prav tako mu mora biti določena hišna številka in v večstanovanjski stavbi tudi številka stanovanja, saj sicer prijava začasnega prebivališča do ravni naslova ni mogoča. Če naslov teh pogojev ne izpolnjuje, ZPPreb-1 že določa postopek in ravnanje v takih primerih.

K 45. členu (izdaja potnega lista za tujca osebi z začasno zaščito)

Ker so osebe z začasno zaščito, skladno s petim odstavkom 3. člena ZTuj-2 izvzete iz uporabe navedenega zakona, razen če ni z zakonom navedeno drugače, tudi ne morejo pridobiti potnega lista za tujca. S predlogom se izrecno ureja možnost osebe z začasno zaščito, da pridobi potni list za tujca, pri čemer se predlaga uporaba določb zakona, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji, saj tudi izkaznica osebe z začasno zaščito velja kot dovoljenje za začasno prebivanje v Republiki Sloveniji.

K 46. členu (načrt prostovoljne vrnitve)

Po prenehanju začasne zaščite urad sprejme načrt prostovoljne vrnitve in predlaga vladi ukrepe, potrebne za izvajanje prostovoljne vrnitev. V načrtu bo določeno na kakšen način bo potekala vrnitev, informativni obiski, načini posredovanja informacij, ipd. Načrt prostovoljne vrnitve bo predstavljal izvedbeni načrt vrnitve.

K 47. členu (informacije, obiski in vrnitev)

Določba določa, da urad zaradi lažje odločitve oseb z začasno zaščito glede prostovoljne vrnitve pripravi informacije o razmerah v državi ali regiji izvora in o pogojih vrnitve ter jih posreduje osebam z začasno zaščito. Za ta namen lahko urad organizira tudi informativne obiske v državi ali regiji izvora. Osebe, ki so se že prostovoljno vrstile, da se zaradi posebnih okoliščin, ki prevladujejo v državi ali regiji izvora in ki onemogočajo varno in trajno vrnitev, vrnejo v Republiko Slovenijo. Urad lahko za zagotavljanje pomoči pri prostovoljni vrnitvi skladno s tem členom, sklene pogodbo o sodelovanju z organizacijo, ki se ukvarja s prostovoljnimi vračanjem.

K 48. členu (bivanje po prenehanju začasne zaščite)

Določba omogoča možnost bivanja v Republiki Sloveniji tudi po prenehanju začasne zaščite v utemeljenih primerih. Urad lahko na predlog zdravstvene komisije, ki jo imenuje minister, pristojen za zdravje za določen čas omogoči bivanje po prenehanju začasne zaščite osebam, ki se zaradi zdravstvenih razlogov še ne morejo vrniti v državo ali regijo izvora, največ dokler trajajo zdravstveni razlogi. Ta možnost je dana tudi v primeru mladoletnih oseb brez spremstva, ki se šolajo v Republiki Sloveniji in družinam, katerih mladoletni otroci se šolajo v Republiki Sloveniji, in sicer do izteka tekočega šolskega leta. Za te osebe veljajo enake pravice in dolžnosti kot za osebe z začasno zaščito.

K 49. členu (zbiranje, obdelava in posredovanje osebnih in drugih podatkov)

Določba ureja zbiranje, obdelavo in posredovanje osebnih in drugih podatkov. Organi, pristojni za izvajanje tega zakona, zbirajo osebne in druge splošne podatke o osebah z začasno zaščito v Republiki Sloveniji zaradi spremljanja stanja, odločanja o pravica in dolžnostih, določenih s tem zakonom, njihovega izvajanja, ter statističnih in znanstveno-raziskovalnih namenov.

K 50. členu (zbirke osebnih podatkov o prosilcih za začasno zaščito, pridobitvi, odvzemu in prenehanju začasne zaščite)

Določba ureja zbirko osebnih podatkov o prosilcih, pridobitvi odvzemu in prenehanju začasne zaščite, k jih zbira in obdeluje pristojni organ. Upravne enote v praksi ne vodijo le evidence o prosilcih za začasno zaščito, temveč tudi podatke o priznanju začasne zaščite. Smiselno se torej vodijo tudi podatki o pridobitvi, odvzemu in prenehanju začasne zaščite.

Pristojni organ zbira osebne podatke neposredno od prosilca, drugih oseb ali iz že obstoječih zbirk podatkov.

S petim odstavkom se predvidi jasna podlaga, da pristojni organ zbira in obdeluje zadevne podatke v zbirki osebnih podatkov, ki jo ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, vodi skladno z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito.

K 51. členu (zbirke osebnih podatkov o osebah z začasno zaščito)

Določba določa katere osebne podatke o osebah z začasno zaščito zbira in obdeluje urad za namen opravljanja nalog, določenih s tem zakonom. Urad podatke zbira neposredno od oseb z začasno zaščito, od drugih oseb ali iz že obstoječih zbirk podatkov. Predvideva se tudi jasna podlaga, da urad zbira in obdeluje zadevne podatke v zbirki osebnih podatkov, ki jo ministrstvo, pristojno za notranje zadeve, vodi skladno z zakonom, ki ureja mednarodno zaščito.

K 52. členu (posredovanje podatkov izvorni državi)

Člen ureja možnost, da se podatki, ki jih od prosilcev in oseb z začasno zaščito zberejo organi, pristojni za izvajanje tega zakona, lahko izvorni državi posredujejo le s pisnim soglasjem prosilca oziroma osebe z začasno zaščito. Dodatno pa v drugem odstavku določa, kateri podatki se lahko posredujejo izvorni državi za namen odstranitve osebe, ki ji je odrejena prisilna odstranitev.

K 53. členu (izmenjava podatkov)

Določba podaja jasno pravno podlago ministrstvu, da izmenjuje osebne podatke oseb z začasno zaščito z drugimi državami članicami Evropske unije, Evropsko komisijo in pridruženimi državami k Schengenskemu zakoniku. Evropska komisija je namreč z državami članicami sklenila dogovor o obdelavi podatkov za namen implementacije platforme za izmenjavo informacij o osebnih podatkih oseb z začasno zaščito. Dogovor je bil sklenjen z namenom učinkovitejšega izvajanja Direktive Sveta 2001/55/ES. Predvsem, da se zagotovi učinkovito uživanje pravic oseb z začasno zaščito v vseh državah članicah, in da se pri tem prepreči zlorabe, tako da bi lahko osebe z začasno zaščito imele status začasne zaščite v več državah članicah hkrati.

Ministrstvo bo tako z ostalimi državami članicami in Evropsko komisijo izmenjevalo osebne podatke oseb z začasno zaščito, ki ustrezajo podatkom, ki se pridobijo na podlagi 50. člena tega zakona. Podatki, kateri se izmenjujejo temeljijo na dogovoru o obdelavi podatkov za namen implementacije platforme za izmenjavo informacij o osebnih podatkih oseb z začasno zaščito. Že priznana začasna zaščita v drugi državi članici ne bo vplivala na priznanje začasne zaščite v Republiki Sloveniji, bo pa morala država članica, v kateri je začasna zaščita bila prvo priznana, le-to preklicati. Smiselno enako bo Republika Slovenija preklicala začasno zaščito, skladno s 3. točko prvega odstavka 6. člena tega

zakona, kadar bi zadevni osebi za začasno zaščito priznano v Republiki Sloveniji kasneje začasno zaščito priznala druga država članica.

Ministrstvo bo lahko navedene podatke izmenjevalo z državami članicami Evropske unije, Evropsko komisijo in pridruženimi državami k Schengenskemu zakoniku le v času trajanja začasne zaščite, skladno s 13. členom tega zakona.

K 54. členu (doba uporabe in shranjevanja osebnih podatkov)

Določba določa dobo uporabe in shranjevanje pridobljenih osebnih podatkov.

K 55. členu (pristojnost prekrškovnih organov za nadzor)

Za nadzor nad izvajanjem določbe 56. in 57. člena sta pristojna ministrstvo in inšpektorat, pristojen za notranje zadeve.

K 56. členu (kršitev določbe v zvezi z obveščanjem urada)

Določba določa globo za kršitev dolžnosti osebe z začasno zaščito, da obvesti organe, pristojne za pomoč pri vključevanju v okolje o vseh spremembah, ki vplivajo na uveljavljanje njenih pravic in izvrševanje dolžnosti, skladno z drugim odstavkom 40. člena tega zakona.

K 57. členu (kršitev določb v zvezi z izkaznico osebe z začasno zaščito)

Določba določa globo za primer, ko oseba z začasno zaščito nima pri sebi izkaznice iz 42. člena tega zakona ali ko je noče dati na vpogled.

K 58. členu (višina izrečenih glob)

Globa se lahko izreče le v okviru razpona, ki je predpisen po tem zakonu.

K 59. členu (izdaja in prenehanje veljavnosti podzakonskih predpisov)

Navedene podzakonske predpise na podlagi tega zakona je potrebno izdati v dveh mesecih po uveljavitvi tega zakona. Z dnem uveljavitve tega zakona prenehajo veljati navedeni podzakonski predpisi, ki so bili izdani na podlagi Zakona o začasni zaščiti razseljenih oseb (Uradni list RS, št. 16/17 – uradno prečiščeno besedilo; v nadaljnjem besedilu: ZZZRO). Do izdaje podzakonskih predpisov na podlagi tega zakonskega predloga ostanejo v veljavi podzakonski predpisi, sprejeti na podlagi ZZZRO, v kolikor niso v nasprotju s tem predlogom.

K 60. členu (predpisi s področja zdravstva, socialnega varstva in družinskega skrbstva)

Predlog člena določa rok za uskladitev določb predpisov s področja zdravstvenega zavarovanja, socialnega varstva in družinskega skrbstva, ki se nanašajo na osebe s priznano začasno zaščito z določbami tega zakona. Rok za uskladitev določb je šest mesecev.

K 61. členu (izkaznica osebe z začasno zaščito)

Izkaznica osebe z začasno zaščito, izdana na podlagi ZZZRO, ostane v veljavi do poteka njene veljavnosti.

K 62. členu (nadaljevanje in zaključitev postopkov)

Vsi postopki začeti po ZZZRO se po pričetku veljavnosti tega zakonskega predloga, nadaljujejo in končajo po tem zakonskem predlogu.

K 63. členu (vložitev prošnje za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje po prenehanju začasne zaščite)

V predlogu člena se ureja možnost, da oseba po prenehanju začasne zaščite v Republiki Sloveniji vloži prošnjo za izdajo dovoljenja za začasno prebivanje po zakonu, ki ureja vstop, zapustitev in bivanje tujcev v Republiki Sloveniji. Predlog vsebinsko sledi ureditvi iz sedmega odstavka 34. člena ZTuj-2, ki ureja enako možnost za tujca, ki mu je prenehal status mednarodne zaščite v Republiki Sloveniji. Ker predlog glede na vsebino sistemsko gledano spada v ZTuj-2 se situacija ureja v prehodni določbi, tako da se bo ta člen uporabljal do ureditve zadevne vsebine v ZTuj-2.

K 64. členu (prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati sedanji ZZZRO. Posebej se ohranja v veljavi določbe od 31. do 34. člena ZZZRO, do spremembe Zakona o odnosih Republike Slovenije s Slovenci zunaj

njenih meja (Uradni list RS, št. 43/06, 76/10 in 206/21 – ZDUPŠOP). Naveden zakon se namreč glede pravice do denarne pomoči, ki pripada repatriiranim osebam, sklicuje na omenjene določbe ZZZRO, katerih ta zakon ne predvideva več.

K 65. členu (začetek veljavnosti in uporabe)

Zakonski predlog določa *vacatio legis*, kot je naveden v tem zakonskem predlogu. Predlaga se zamik uporabe za 2 meseca, tako da se lahko v tem času sprejmejo vsi podzakonski predpisi na podlagi tega zakona.